

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרו שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת ויקרא תשפ"א

צו באקומען די און אנדערע ספרים און קונטרסים:

היכל הקודש וויליאמסבורג

Heichal Hakodesh
Williamsburg
27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
1-718-384-1652

היכל הקודש קרית ברסלב

ליבערטי
Heichal Hakodesh
Kiryas Breslev
181 Huschke Road
Liberty NY 12747

היכל הקודש קרית יואל

Heichal Hakodesh
Kiryas Joel
8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
1-845-243-0563

היכל הקודש קרית יואל

Heichal Hakodesh
Kiryas Joel
8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
1-845-467-5299

היכל הקודש מאנסי

Heichal Hakodesh
Monsey
32 Dolson Road
Monsey NY 10952
1-347-733-7551

היכל הקודש בארא פארק

Heichal Hakodesh
Boro Park
1011 41 Street
Brooklyn NY 11219
1-718-384-1652

www.BreslevCenter.com

צו הערן די הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א רופט:

חיזוק פאר די

אידישע שטוב

212-444-9169

קול

ברסלב

212-444-9191

חיזוק יומי

צו באקומען די חיזוק יומי

טעלעפאון מעסידזשינג

347-630-2876

אימעיל

chizikyomi@gmail.com

פסחים. פרק עשירי – ערבי פסחים דף קיג עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" קמג תוספת

1 **ולא** תימא כהנא אנא – פירשתי ביאלו עוברין' (לעיל מע"ב). **אמר** רב פפא אי לאו
 2 דרמאי שיכרא לא איעתרי – ובשיליהו 'אלו עוברין' קאמר רב פפא: אי לאו
 3 דמיבי כותנא לא איעתריו שי' לומר דהא רהא גרמא ליה. **עשה** שבתך חול ואל תצטורך
 4 לבריות – והא דאמרינן פפר כשי דרבינא (ט"ב) דבהוצאת שבתות וימים טובים אם פותח
 5 פתחתו לו – היינו בשביל אם יש לו.
 6 **דמשייר** מקדושא לאברלתא – שמונע
 7 שתייתו בשביל הברלה. ותמיה
 8 דהא דוקא קדושת לילה קודם לכובוד יום חמשה
 9 הברלה אינה קדומת ומפשר מודי הרב ר' יצחק
 10 דקדושת יום קרי כיובוד יום. והכי איתא
 11 בירושלמי פרק 'שלשה שבועות וימים טובים אם פותח
 12 רבי יעקב רבי אורי: איתוד כיובוד יום – יברא
 13 פרי הנפין.

שראה

1 **ותימיה** – כשהחליטו במבואות שבילי כרמים, וסוסינון משתמטין ומברזין ביישובו,
 2 אתו דרברי להו. **שיראשה אסיא** – רחפא. ואמר להו תלמוד חבב. ותרתייהו דחי טעמא.
 3 **סוסיא** – משום דהוא נסירותא בקרואא מאוריכו ומגנביו. ולא תימב תר – נשים, שנא
 4 תתיענצא עליך רעה. נסיב תלת – שאתי תיענצא. והשלישית מגלה לך. **פשוט** ביבליא
 5 ותפשט שורה. **לאירא** שאריתא בתוך
 6 – כשתנצא לדרך אפילו קרובה. צנא מונוותין
 7 עמך. **מאך קרי** ביוזי תורי **בנפך** לחיו – אפילו
 8 המונח בכול אף על פי כן הוציאם אצל לא
 9 תשתי **ססיא** – לא תלמוד לשחות סמים. מפני
 10 שתקבע לזמן חסות. ויהא לבך שואלך ותפוד
 11 מעות. ליתן אחרניא: אל תהא רגיל לשחות
 12 סמנים. דימאר ולעיל מנ"ב. (כולו מילוי)
 13 דמעלי להאוי קשה להאי. לא תשווי גירא –
 14 פסיעה גסה שנטולת מאור עינים. ולא תעקך
 15 **כבא** – שן ממש, משום חולי. דמלכותיהו
 16 אחורי אודייהו קיימי – כלומר, עתדין לגול
 17 ותרגל איתנו ויעקמו ממך. איהילא על כיעד
 18 וזכינ זכינ – בעוד שהחול על רגליך כשנאת
 19 מן הדרך, מוכר מה שהבאת, כדי שתחזור
 20 ותקנה ויפתח שךך – כלומר,
 21 תקבל תחלה המעות ותבט בכיסיך, ואחר כך
 22 פתח השק ותן התרומה ללוקח. **קבא מאיראי**
 23 ולא בריא מאיראי – כלומר, טוב ללך למקום
 24 קרוב ולהשתבר מעט, מלהשתבר הרבה
 25 במדעת הים. תמי' בחלוזין לבי מורגא רהוב –
 26 אם יש לך תרמים באותו כלי שנותנים בו
 27 תרמים, רצו מן לבית עושה שבר לעשות מזה
 28 שבר, שאם תפתח – תאכלס בין כך ובין כך
 29 ותפסדי. **מאי מורגא** – למה נקרא שם השבר
 30 סודגא. **סוד נאח** – עצע טובה. שרתי מתעשרין
 31 הימנה. ונמילות הסדמי – יכול לתת מתנה
 32 לעניים ולעשות צדקה וחסד. כל אנב נביא
 33 **קייא** – כל דבר שצריך לכתוב שטר עליו, כגון
 34 מלה ואמנה, ביעיא גביא. כלומר, עדין עומד
 35 הוא לכותב ויש לו טורח בו. פעות רעות –
 36 דפרע ליהו תדלדליהו וזאת וזאת. **נא מא** מארינה –
 37 שאם תטוס, תכנס לביקר בראשונה. אל תרבה
 38 גנות – כלומר, אל תהא רגיל לעשות בית
 39 בפרסיא במקום גנולה. משום מעשה שיהי –
 40 ברוד ובת שבע. משום סמון – שמבואות לו
 41 מנוקך, רווק – פגוי.

תני

1 **ותימיה** – כשהחליטו במבואות שבילי כרמים, וסוסינון משתמטין ומברזין ביישובו,
 2 אתו דרברי להו. **שיראשה אסיא** – רחפא. ואמר להו תלמוד חבב. ותרתייהו דחי טעמא.
 3 **סוסיא** – משום דהוא נסירותא בקרואא מאוריכו ומגנביו. ולא תימב תר – נשים, שנא
 4 תתיענצא עליך רעה. נסיב תלת – שאתי תיענצא. והשלישית מגלה לך. **פשוט** ביבליא
 5 ותפשט שורה. **לאירא** שאריתא בתוך
 6 – כשתנצא לדרך אפילו קרובה. צנא מונוותין
 7 עמך. **מאך קרי** ביוזי תורי **בנפך** לחיו – אפילו
 8 המונח בכול אף על פי כן הוציאם אצל לא
 9 תשתי **ססיא** – לא תלמוד לשחות סמים. מפני
 10 שתקבע לזמן חסות. ויהא לבך שואלך ותפוד
 11 מעות. ליתן אחרניא: אל תהא רגיל לשחות
 12 סמנים. דימאר ולעיל מנ"ב. (כולו מילוי)
 13 דמעלי להאוי קשה להאי. לא תשווי גירא –
 14 פסיעה גסה שנטולת מאור עינים. ולא תעקך
 15 **כבא** – שן ממש, משום חולי. דמלכותיהו
 16 אחורי אודייהו קיימי – כלומר, עתדין לגול
 17 ותרגל איתנו ויעקמו ממך. איהילא על כיעד
 18 וזכינ זכינ – בעוד שהחול על רגליך כשנאת
 19 מן הדרך, מוכר מה שהבאת, כדי שתחזור
 20 ותקנה ויפתח שךך – כלומר,
 21 תקבל תחלה המעות ותבט בכיסיך, ואחר כך
 22 פתח השק ותן התרומה ללוקח. **קבא מאיראי**
 23 ולא בריא מאיראי – כלומר, טוב ללך למקום
 24 קרוב ולהשתבר מעט, מלהשתבר הרבה
 25 במדעת הים. תמי' בחלוזין לבי מורגא רהוב –
 26 אם יש לך תרמים באותו כלי שנותנים בו
 27 תרמים, רצו מן לבית עושה שבר לעשות מזה
 28 שבר, שאם תפתח – תאכלס בין כך ובין כך
 29 ותפסדי. **מאי מורגא** – למה נקרא שם השבר
 30 סודגא. **סוד נאח** – עצע טובה. שרתי מתעשרין
 31 הימנה. ונמילות הסדמי – יכול לתת מתנה
 32 לעניים ולעשות צדקה וחסד. כל אנב נביא
 33 **קייא** – כל דבר שצריך לכתוב שטר עליו, כגון
 34 מלה ואמנה, ביעיא גביא. כלומר, עדין עומד
 35 הוא לכותב ויש לו טורח בו. פעות רעות –
 36 דפרע ליהו תדלדליהו וזאת וזאת. **נא מא** מארינה –
 37 שאם תטוס, תכנס לביקר בראשונה. אל תרבה
 38 גנות – כלומר, אל תהא רגיל לעשות בית
 39 בפרסיא במקום גנולה. משום מעשה שיהי –
 40 ברוד ובת שבע. משום סמון – שמבואות לו
 41 מנוקך, רווק – פגוי.

תני

רשב"ם

1 **ותימיה** – כשהחליטו במבואות שבילי כרמים, וסוסינון משתמטין ומברזין ביישובו. **דישא אסיא** – רחפא, מפני שטרוד בראשיתו ואינו עוסק בציבוי ציבור. ולא תודר כפחא
 2 **לת** – שאם תתיענצא לחסות – פשוט עורה בשרך. **סלקא לאיראי** שיותך בירך – כשתנצא לדרך. **אפילו** במקום
 3 קרוב. **מונוותין** עמך. **מאך קרי** ביוזי תורי **בנפך** לחיו – אפילו וזמנותו בוול, יהיו עמך. לא תשתי ססיא – אל תשתה סמים. מפני שנקבע להם חסות. ויהא לבך
 4 שואלך ותפסדי מעות, ואפילו להרפאה אל תישתי, אם אפשר להרפאה אחרת. לא תשווי גירא – פסיעה גסה שנטולת מאור עינים. ואת דתמפשי: גירא – כלומר, תמים
 5 ורגילין בני אדם לקפץ מעבר לו ולקצר דרכן. לא תעקך **כבא** – שן ממש, ומשום חולי שסופו הרפא. דמלכותיהו אחורי אודייהו קיימינ – כלומר, עתדין
 6 ליעול, ותגל איתנו ויעקמו ממך. איהילא אביקך וזכינ זכינ – בעוד החול על רגליך, כשנאת מן הדרך – מוכר מה שהבאת, כדי שתחזור מרתה ותקנה תובאי
 7 ותמכרנה. זכינ ותהייש – כלומר, אם יוקיר – יכול אהא להתרועע על שמורתה למכור. **בי מורגיא** – שנא אילו לא מוכר היה מתמקין. שיי כיוסי ופתח שךך –
 8 קבל המעות תחלה ותבט בתוך כיסיך ואחר כך פתח השק ותבט ללוקח. **קבא מאיראי** ולא בריא מאיראי – מוטב שילך למקום קרוב להשתבר דבר מעוט, מלהשתבר הרבה
 9 במקום רחוק. **תמי' בחלוזין לבי מורגא רהוב** – אם יש תרמים באותו כלי שנותנין בו תרמים, מחר לעשות מהם שבר, שאם תמונן – תאכלס ובין כך ובין כך תפסדי. **מאי מורגיא** –
 10 למה נקרא עשה שבר מורגא. **סוד נאח** – עצע טובה היא. שרתי מתעשרין הימנה. ונמילות הסדמי – יכול לתת מענה לעשות מזה שבר, שאם תפתח – תאכלס בין כך ובין כך תפסדי. **מאי מורגיא** –
 11 כל אנב נבייא **קייא** – כל דבר שצריך לכתוב שטר עליו, כגון מלה ואמנה – גביא בעי. כלומר, עדין הוא צריך לכותב ויש בו טורח. פעות רעות – דפרע ליה תדלדליהו וזאת וזאת.
 12 **כדי שתבטם בביאיתא** – אם תטוס, אל תרבה גנות – כלומר, אל תהא רגיל לעשות דברך בפרסיא במקום גנולה. משום מעשה שיהי – דרוד ובת שבע. דרבינא (שמואל ב' י"א):
 13 יצירא (והנה) אשה רודעת מלת הגג. משום סמון – שמבואות לו מנוקך. דמשייר בקירדושא – שיש לו מעט יין, ומונע שתייתו בשביל הברלה. רווק – פגוי.

תני

1 **שראה** זו דבר ערוה - ואם אמרו: ד'באלו מציאות' (בבא מציעא לבב וטז) אמרין: 2 אוהב לפרוק ושונא לטעון, מצוה בשונא כדי לכוף את יצרו. והשתאו, מה בכפית 3 יצר שייך כן דמנהג לשנאותו ושל לומר: כיון שרואה שונאו, גם חבירו שונא אותו. ורמב" 4 (משלי כז): 'כיון הפנים לפנים כן לב האדם לאדם', ובאין מתוך כך לרד שונאו וגורדו, 5 ושויך בפית יצר.

6 **ואין** לו בנים - טראה דוקא על ידי פשעיתו 7 שאינו מתעסק בפניה ורביה ודורשו 8 דאחריו. ומי שאין לו הפילין בראשו ובמורו 9 נוציעת בגדרו, מיייר כבישלו לו ואינו מניח. אי נמי 10 אפילו אין לו של חסד ולהביא עצמו לידי חוב 11 כראשבתון (סוטה יד,א) מנשה שהיה תאב לכינס 12 לארץ ישראל כדי לקיים מצות שבת. הוא 13 דאמרין (שבת מט,א): הפילין צריכין גוף נקי 14 כאלישע - היינו כדנפש שלא יפיק בלא ולא 15 יישן בן, ובשעת קריאת שמע כדי לקבל עליו 16 מלכות שמים שלימה בקל וכול ליהוה.

17 **שלושה** חיית אינם חיים הדרתנין כו - תשנה 18 דרפיק 'דמביאי' (ביצה לבא) תניא: 19 שלושה חיית אינם חיים, הנמצא שלחן חבירי. 20 ומי שאשתו מושלת עליו, ומי שיסורין מושלן 21 בנפשו, ואמאי לא נמי למלוהו הבאי ושו לומר: 22 הדבא אל מיייר אלא בתוך דהוה תולדת אדומי. 23 משום דלעיל נמי איירי דרמי לחוק, שלשה 24 הקדוש ברוך הוא אהבן מי שאינו כונס.

18 **תראה** חסור שנאך רובין תחת משאו'. מאי שנא? אולימא שנא גוי - והא תנינן: שנא 19 שמארו שנא ישראל, ולא שנא נכרי. אלא פשיטא שנא ישראל. ומי שריא למסנה? 20 והכתוב: 'לא תשנא את אחיך בלבבך' אלא: דאיכא סהרי דעבד איסורא - פולי עלקמא 21 נמי מוסגי נמי ליה! מאי שנא אהי? אלא לאו פי האי גוונא, דהואו ביה אדוה 22 דבר ערוה. רב נחמן בר יצחק אמר: מצוה לשנאותו, שנאמר: 'יראת ה' 23 שונאי רע'. אמר רב אהא בריה דרבא לרב אשי: מהו למימרא ליה לרביה 24 למשנהיה? אמר ליה: אי דע דמהימן לרביה כפי חרי - לימא ליה; ואי לא 25 - לא לימא ליה. תנו רבנן: שלשה תייתן אינם חיים: הרחמנין, והרחמינין, ואיני תיעתע.

26 ואמר רב יוסף: פוליהו איתנהו בי. תנו רבנן: שלשה שונאין זה את זה, אלו הן: הפלבים, 27 והתרגולין, והחקרין, ויש אומרים: אף הזונות. ויש אומרים: אף תלמידי חכמים שפגבלו. 28 תנו רבנן: שלשה אורבין זה את זה, אלו הן: הנרים, ועבדים, ועורבין, ארבעה אין תדעת 29 סובלתן, אלו הן: דל גאה, ועשיר מבכש, ונקן מנאף, ופרנס מתנאה על הציבור בחנם. ויש 30 אומרים: אף המגרש את אשתו פעם ראשונה ושנה ומחזרה. ותנא קמא? וימנא דבתובתה 31 מרובה. אי נמי: יש לו בנים המינה, ולא מצוי מגרש לה. המשנה דברים צוה כנגדן את בניו: 32 אהבו זה את זה, ואהבו את הגויל, ואהבו את הזמה, ושנאו את אדונכם, ואל תדברו אמת. 33 שלשה דברים נאמרים בפסוק: אוהב את הולדתו, אוהב את הפלחקה, ורוחו נפר, ומואם את 34 השנית, ואוכל לרבה ומציא קמעה. ויש אומרים: אף מבקש לריוו בעליו בפלחקה. שעשה 35 מנדוין לשמים, אלו הן: יהודי שאין לו אשה, וישש לו אשה ואין לו בנים, ומי שיש לו 36 בנים ואין מגדלן לתלמוד תורה, ומי שאין לו תפילין בראשו ותפילין בורווה יציעת כנגדו 37 וזוקח בפתחו, והמונע מעלים מרגליו. ויש אומרים: אף מי שאין מוסב כהנהו על מצוה. אמר רבה בר בר חנה, אמר רבי 38 שמואל בר ברתא, אמר רבי יוסי איש חוצל: מניין שאין שואלם בכלהיים - שנאמר: 'תמים תהיה עם ה' אלהיך'. 39 ומניין תודע בחבירו שהוא גדול ממנו אפילו בדרך אהד שהיב לנהוג בו כבוד - שנאמר: 'כל קבל די רוח ותירא ביה' [ומלכא 40 עשית להקמתיה על כל מלכותא]; והיושבת על דם כהור אסורה לשמש. עד כמה? אמר רבי: עונה. תנא: הוא יוסף 41 איש חוצל, הוא יוסף תבבל, הוא איסי בן גור ארזה, הוא איסי בן יהודה, הוא איסי בן גמליאל, הוא איסי בן מללאל. 42 ומה ישמו - איסי בן עקבה שמו. הוא רבי יצחק בן טבלא, הוא רבי יצחק בן חקלא, הוא רבי יצחק בן אלעאי. הוא

1 תני תנא - לך מתנחא: שלשה מכריז הקדוש ברוך הוא עליון לשבח בכל יום. מותר 2 לשנא אותו - הראה דבר ערוה בחבירו יחיד, אף על פי שאינו רשאי להעיד, מותר 3 לשנאותו. אין היעת סובלתן - אפילו תן עצמן מתחרטין לאחר וכן נבוכן דן בפני עצמן. 4 בכלהיים - בעלי אוב. חושבת על דם - אף על פי שפסק המעון, אלא ראה. עונה - 5 יום וילול צריכין לזמתיך.

רבי

רש"ם

1 תני תנא - לך מתנחא: שלשה הקדוש 2 ברוך הוא מכריז עליון לשבח. ומופתיהו - 3 שכונה שלוק. תנא - בערית. שם רע הוא 4 דאם פסקת עילוי - מאחד שאן אתה נאמן 5 בעדות. לא יתקבל ערוך. אין לך עליו מצוה 6 להעיד, דרי אתה עובר על לאו ד'לא תכף 7 רכיל' [ויקרא יט]. דרמב"ם לא יקום עד אחד 8 וכו' - כלומר, המקרא מעיד שאי אתה נאמן 9 בעדות זו. מותר לשנאות - הראה יחיד דבר 10 ערוה בחבירו, אף על פי שאינו רשאי להעיד 11 לו מותר לשנאותו שדרי ויהי דע בראי 12 שהוא רשע. מאי שנא - כלומר, מי הוא 13 שונא שמו הדבור. דבי בטיסן; אי נמי 14 שונא ישראל - כלומר, שהוא שונא ישראל 15 מי שרי מסינה? ומסתאמו לו ברשעי איירי 16 קרא. הרמב"ם - יזתי מראי. והני שלשה 17 מילי, דבר החריד בן כל שעה, וכיון דהוא 18 מקפיד עובד, אין חיו חיים - שכן 19 מנחא. אין היעת סובלתן - של בירת 20 הפתאנא על הציבור בתם - נוהג עלידם 21 שררה ואינו עומד עימון ערוך חתוק. צת 22 כנען את בניו - כלומר, מנהגן כן הוא כאילו 23 צוה עליון אביהן, ותפק מניה שצריך אדם 24 לזיוד מן. כהנתא מצוה - אנון משעה של 25 בריית מילה, או בת בן בוקן. כלדיים - 26 בעלי חובא; אך פירש רבינו. ולא נורא. דקרא 27 בתורה הדיא: 'אל תמנא אל האבות'. ואני 28 שפעתי, חרום כבוכבוי, וכי עקר. תמים תהיה 29 - לזיות בוטה בו בכל קורות ונולדת הבאת 30 לך. חושבת על דם טהור - אשה שחלו ימי 31 טהור שלה. והניע ליל איבעים אחד לזכר 32 או ליל שטונים ואחד לעקבה, שאם ראה 33 כפשו תהא נדה - אסורה לשמש, ואף על 34 פי שלא ראתה. דהתליל ולמורה היא עד 35 כפשו לזיות משעמט עם אריאות, גורה 36 שמונ תראה ותשמש. עונה - יום וילול, כך 37 פירש רבינו. ולא נורא, אלא לילה אחד. 38 דהיינו ליל איבעים ואחר, כדמפרש רבה (נדה 39 טב,ב). אחרת לבני ישראל שפרשו מנשותיהן 40 סמוך לחוסת, וכמה עונה? ומפרש: יום או א 41 לילה.

רבי

פסחים. פרק עשירי – ערבי פסחים דף קיד עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" קמז תוספות

1 (שיך לעיל ק"ג.) וא"י סיכס בשעות מצוה – היינו שעות מילה. דאמר במדרש דניצל
 2 מדינה של גידום. וטענת נישואין בתלמוד חכם. ובת כהן לכהן. ודקא שיש שני בני
 3 אדם מועדין. כדאמרינן בירא ברה"ק (סנהדרין כ"א.) נקי הדעת שבוירושלים לא היו מסובין
 4 בסעודה אלא כן ודקעין מי ממיס עמיה.
צריך לתנוז בו כבוד – כשלא למד ממנו.
 5 כלומר ממנו אשכנזי (אבות פרק ששי)
 6 בודו (שעטא) קראו ואלא ליתוף אף על פי שלא
 7 למד אלא שני דברים מאתפתול.
דאמר אן משעדיהם בבת קול – ואם אמרו
 8 אן משעדיהם בבת קול – ואם אמרו
 9 פני אן דקיימא לן בבת קול דבית
 10 הלל ולא קיימא לן בבת קול דרבי אליעזר? ויש
 11 לומר: דבא בית הלל ודו רובא אלא דבית שמאי
 12 מחזירי טפי. אבל הוה דבת קול היה כבוד רבים.
 13 לא קיימא לן דהכי. ובת קול לא יתחיל אלא כבודו
 14 כדאמרינן מהם מן השמים וכו'. ואם אמרו
 15 אן כן הכי קאמר רבי יוחנן? ויש א"ר רבי יוחנן
 16 קאי אבת קול דר' אליעזר דהוה ליה לומר: מביא
 17 אן משעדיהם בבת קול משום (אן מן השמים)
 18 היא. משמע דבבל ודוכתי ליה לת למייל ברת בת
 19 קול.
הביאו לפניו – פירש רבינו שמואל בן מאיר:
 20 ירקות. וכן נראה מדרגא חתני בתיארי הביאו
 21 לפניו חזרת דקטני בסתני הביאו לפני מצה.
 22 ונראה מפורש רבינו תנאי: אלא לפני –
 23 שלחן. שדרי אן מביאין השלחן עד אחר קודש
 24 ועל השלחן מונח החזרת.
מטבל בחזרת – כלומר. אכל מורח כביכול.
 25 כמו: השמש מטבל בניני מעים. וכן
 26 מטבל בדיקות. ובקרא נמי משתעי הכי: יכי קדעי
 27 מפוך עיניך (ירמיה ד') שנמתה הופך בעינים.
 28 ופירש רבינו שמואל בן מאיר. דהאי טיביל לאו
 29 ברוסות. דהא אבתי לא בא. כדקתני סיפא: הביאו
 30 לפניו מנה חזרות ורוסות. ואין לו ראייה. דהא
 31 קתני הבא חזרת. ונמי תני כסיפא. ועוד: דחזרות
 32 צריך להטביל ברוסות משום קפא. ומיהו אבא
 33 שדחזרילי ראשון דוי כשאר ירקות – אא צריך
 34 לטבול ברוסות. אלא או בחזניו ואו במים מליל
 35 כמו שהיה נתנו רבינו הם. דהא אמר בגמרא
 36 דרוסות משום קפא. וליבא קפא אלא במרור. וכל
 37 שכן לר' יוחנן. וכן צדוק דאמר מצוה רבי
 38 לטייל. ולא שייך אלא במרור. לכר ד' ויחזרו את
 39 יחייהם בחומר' (שמות א.) ועוד: דלא שייך מצוה
 40 שיטבול ראשון אית אלא להכיבא. ודלא כדבר
 41 ר' יוסף שעשה בסדרו וטבול ברוסות. וכן רבינו שלמה בסדרו דהרב ר' שמעיה.
עד שמיני לפרסות הפת – פירשתי ששאלו ארז הוצתה. ופירשתי כלומר
 42 מנמתה הנאכל. כמו 'פרסאות לזכחה' (אבות פ"ג פ"ג פ"ג משנה ז') שפרסות המנמתות
 43 דכל לטבול. ומדקרי למוור פפרת הפת. רמו במשנה דמצה קודמת למוור כדאמר בגמרא.
הביאו לפניו מצוה – לפי שעיקר השלחן לפניו מי שאומר הגדה ועשה הסדר קתני הביאו
 44 לפניו מצוה. ועקירת שלחן היא כדי שישאל בהו ואביו עונה לו. ערני יביאו שלחן
 45 לעשות טיבול שני. והבן ישאל: למה לנו שמיטלין שתי פעמים? והיי שביקרינן מרחיזין
 46 לפניו. והדמעה המורור עליו שדרי צריך לומר בתורה 'מצוה זו' 'מרור זה' וכדאמר (לעיל לו.
 47 ולקמן ק"ט.) לחם עניי – שנוני עליו דברים הרבה.
אף על פי שאן חזרות מצוה – ואם אמרו: למה לנו חזרות ורוסות ומטבל חזרת
 48 דמועה ויש לומר: דכיון דבלי עיקר מרור לא נתקן רק כטיבול ברוסות משום קפא. לא מקרי
 49 טיבול בכך.

זאת

זאת

1 רבי יצחק בן רבי אחא דשפתא – רבי יצחק סתם האמור באגרותא – רבי יצחק בן
 2 פנחס הוא. ששקני נא אחי – דשפתא פן אחא. ולבך רופך עליך – מתאנה לאבול כל
 3 שעה שדורגלת. קקולי – ירקות. אקקילי דהמא – על אשפות העיר. מקום ששאר בני
 4 העיר יושבין. וחייל און חובעין לז כלום. **משנה** מברך על חזן – והוא חזן למקדש
 5 על הפת. **גמרא** שריין גוים לקודש שתיאמרי
 6 – שאם אין לו יין או פת אינו מקדש. **משנה**
 7 דבאי לפניו – ריקות. מטבל בחזרת – ודו
 8 לשון הגמרא. כדתיניא לעיל (ק"ב.) השמש
 9 מטבל בניני מעים לפי שכל מאכל על ידי
 10 טיבול. מטבל בחזרת – כלומר. אם אין שם ירק
 11 אחר. מטבל חזרות ברוסות ואוכל. עד שמיני
 12 לפרסות הפת – קודם ששיגע לאתה חזרת
 13 אוכל הפת משום שהוא מברך עליה "על אבילת
 14 מרור". וטיבול ראשון – כדי שיכיר תעוק ונתק
 15 וישאל. לפי שאן גרילין בני אדם לאבול ירק
 16 קודם סעודה. הביאו לפניו – אחר אותו טיבול.
 17 מצה מרור וחזרות ושני תבשילין ואף על פי
 18 שאן החזרות מצוה – ולקמיה פריך. והייל
 19 ולא מצוה אמאי מייתי לה?
זאת
רשבים
 20 רבי יצחק בן רבי אחא דשפתא – מילתא
 21 באיני נפשה היא. כל רבי יצחק סתם הנזכר
 22 בשפתא. הוא ארז המדי יצחק בן רבי אחא. רבי יצחק
 23 סתם באגרותא. הוא רבי יצחק בן פנחס. ששקני
 24 נא אחי – דשפתא פן אחא. אבל ביני ובין
 25 בגל – אבול בעל זאן ירקות. וחשב כול ביהק.
 26 ואל תצטרך לממור ביהק. ולבך רופך עליך –
 27 ומתאנה לאבול כל שעה שדורגלת. ואביל
 28 איתא – אלה. כלומר בשך שמן תמיה. שיש
 29 בעלייתא – כשביאין חובעין הקפזות וכן
 30 נסתה. שאין בידו מנה לפרוע. קקולי – ריקות.
 31 אקקילי דהמא – על אשפות (התרד) והעיר
 32 מקום ששאר בני העיר יושבין. הוא שייך וכן
 33 חובעין לו כלום. **משנה** על חזן – והוא חזן
 34 למקדש על הפת. וטעמא מפורש בגמרא.
 35 **גמרא** דברים שני ביה שמיא ורבי
 36 בפעוה – הכא לא חשיב אלא הוא
 37 מנולגותיהו. אבל מנסכת ברוסות (ט"א.) איבא
 38 וטבא. ויש לין שיבא – קודם שמיני בבת
 39 קודש היום – טעם אחר נתון לדבריה.
 40 דמשקיל עליו מציאת הבובכיס. קודם היום
 41 ועדיין בן יין שלחן. וכשם שקודם לכניסה
 42 כן קודם לברכה. שריין גוים לקודש שתיאמרי –
 43 דהמקדש על הפת במקדש על חזן וברכת הפת קודם. תיירי קודם – מנסכת ונדחם נפקא
 44 מן מהאי קרא דבתיבי במוספי: 'מלבר עלת הבורק אשר לעולת התמיד'. מלבר – משמע
 45 לאור שהקדמת הבורק המוספי. וקא דרשין "אשר לעולת התמיד" קרא יתיירא
 46 הוא – אהא מליףך דרבשכל שהוא חזר הקדישו בחבנו. ומכאן אהא קו לכל התירויין.
 47 הוא נפקא בת קול – מנסכת עירובין בפרק קטא. ורבי יוחנן היא – בבבא מציעא
 48 בפרק 'חזות' בני 'זנוג שחכמו וזולתי' עמד רבי יוחנן ואמר: אן (שמשנין) בבת
 49 קול. והלבך לדידיה הוצרך לומר בו: הילכתא בתי הלל. כשבאר מחלוקת דבית שמאי
 50 ובית הלל אלא דחוקע פירושיה בלתי בתי הלל. כיבא ליה שדורגתה לשנות כדברי
 51 בני שמאי עשה וכוברי בת הלל עשה. כדתיניא אלא טריפת (מד.) ומקמיין לה
 52 אליבא דרבי יוחנן. **משנה** הביאו לפניו – הירקות אחר שבידך על חזן. מטבל
 53 בחזרת – וזה לשון הגמרא. כדתיניא לעיל (ק"ב.) השמש מטבל בניני מעים לפי שכל
 54 מאכל על ידי טיבול. והאי טיבול לא ברוסות הוא. כדקתני לקמן הביאו לפניו מצוה
 55 וחזרת ורוסות. מכלל ועדיין לא הביאו. דהן חזרת ולא ודקא. אלא אם (כן) אין שם ירק אחר.
 56 מטבל בחזרת ואוכל. עד שמיני לפרסות הפת – קודם ששיגע לאתה חזרת שהוא
 57 אוכל אחר מצוה. שהוא מברך על אבילת מרור. כדכתיב: "עד מצות ומרורים" (מכדבר ט.) בתחלה מצוה ואחר כך מרור וטיבול ראשון זה – כדי שיכיר תעוק וישאל. לפי שאן
 58 בני אדם גרילין לאבול ירק קודם סעודה. מביאו לפניו – אחר אותו טיבול. מצה חזרות ושני תבשילין אף על פי שאן חזרות מצוה – ובגמרא פריך. והייל ולא מצוה. למה
 59 מייתי לה?
 60 מייתי לה? שני תבשילין – בגמרא מפורש כנגדו מ.

זאת

1 **זאת** אמרת מצות צריכות כונה - ריש לקיש סבר דמתניתין סתמא קמינו ומיירי אפילו
2 יכול למצוא שאר ירקות אין לו לטרוח אורז שאר ירקות. אלא עושה שני טיבולין
3 במורה, והיינו משום המצות צריכות כונה ויכין דלא בעל בריו. ויבורא פרי האדמה הוא
4 דאביל ליה. כלומר: שלא יבין ע"ד אבילת מורו, וילימא לא איכתיב. וילימא לא דוקא,
5 כלומר: אדא לא איכתיב למרור דאין קמא אלא

6 עד טיבול שני אורז מנה, הלכך בעי למרור
7 האטבולי. וירושלמי: וברכי: ע"ד אבילת מורו. ולא
8 נקט ירושלמי: משום דרב אבילת אתא ליה
9 בשמעתין דומדך על אבילת מרור טיבול ראשון.
10 וזאת דקאמר ובורא פרי האדמה על אבילת מרור אלא
11 היינו כלומר שאנו אוכל לשם אבילת מרור אלא
12 אבול לינא. ובורא פרי האדמה. דאי סליק
13 דעתך לא בעי כונה. אם כי ינא חבת מרור
14 טיבול ראשון. אף על גב דאבול לפני מצה,
15 וכתבי: ע"ד מנת ומורוסי. ולא ודאי עובד.
16 אמאי צריך תרי טיבולי במרור הה ליה לאהדורי.
17 אשאר ירקות משום היכרא טיבול ראשון, ואור
18 מצה טיבול שני איכל מרור. והמרא דחי
19 דלעילם אין צריכות כונה מהדרינן אשאר ירק
20 משום היכרא. אפי' לא אבול מרור אורז ומצה
21 ומתניתין אבילתן על דהבא לתיבא שאר ירק
22 דאפילו במרור בעינן תרי טיבולי כדי לאבול מרור
23 במצותו. ומשום היכרא. ולא אמרנן שלא יאכל
24 מרור עד לבסוף ולא נחוש להיכרא.
25 **אכלן** אכלן - אבל ודאי לא אכל אף על
26 גב דמשער דיק דרבנן. כדאמרנן בגי
27 מצה ביכל שעדי (לעיל להב). אבל לא בסבל
28 ומיך לה בסבל סבל מרורבן ואיתקש מרור
29 למצה, וברסמא ינא גמי במצה משום דאי בעי
30 מפקד נכסה וזית. וטעמא דהמירור בורא
31 דרבנן. דסבל דראיתיהו פיתת דהם (לעיל להב).
32 מלא תאכל עליו תמיד ינא זה שאיסורו משום
33 בל תאכל סבל. ואיתקש מצה לחמץ.
34 **אכלו** כלא מתכוין צא - קשיא: למה ליש ליש
35 ואף על גב דיש לקיש דריק ממתניתין -
36 על כדרך מתניתין לא איירי בכל ענין. אלא
37 בריבסא כלא מתכוין. וקא משני: תנאי דאי, ויכין
38 דאינא תנאי אבד רביש ליקיש דיוק עשוי
39 לקיש ממתניתין דצריכות כונה. כי בסתמא איירי
40 בכל ענין אפילו אינא שני ירקות.
41 **סילקא** אירוח - וכל שכן שני מיני בשר.
42 **לית** חדש לח לדר יוחנן מן גורי - וטעמא:
43 דאינו בל לידו ויחזק אלא לידו סרוחן בפרק ב'ל
44 שעדי (לעיל להב). **שני** שני מיני בשר - פירש
45 רבינו חננאל: צלי - זכר לפסח. ומבושל - זכר
46 לחגיגה. ולא תנראה: יקיימנן לן בן תימא (לעיל
47 ע"ה). דאין ענין נאכלת אלא על, ולמתניתין
48 אתיא כותיה. לכך נראה דתירויהו מבושלין, וכן
49 אמרנן לשון תבשילין.
50 **אחד** רשע למרור לתינה - כשחול ארבעה

51 עשר לוחות בשבת אין צריך רק ביטול אחד, דחגיגת ארבעה עשר אינה דוחה את
52 השבת. ומיחו אמר רבינא יתקנה דבכל מקום אין לחלק. דדמי לחבה אם היינו מניחים
53 מלעשות שני תבשילין, וגם שני לודש שמוא לא יעשו בשאר פסחים. ואין שום חשש אם אנו
54 עושין אף על גב דלא צריך. וליבא למצא שמא יבנה בית המקדש ויאמרו אשתקד עשית
55 זכר לחגיגה בשבת והשתא גמי נקריבה בשבת - והדריכה מסורה לירושן, וכיבשנה משה
56 וארצו וזין עמנו, וליבא למשעי. אך רובא לחגיגה מלעשות שני תבשילין אין מותרין אותו.
57 **אמר** רב הונא מנריך ב - רב הונא כבד בריש לקיש דבעי כונה דאבילת אתא ליה שאר
58 ירקות - עבדי במרור שני טיבולי.

מתקף

גמרא אמר ריש לקיש: זאת אמרת מצות צריכות
פונתה. מין דלא בעינן חיובא דמרור הוא דאבילת ליה
ב"בורא פרי האדמה" הוא דאבילת ליה, ודילמא לא
איננן למרור - הלכך בעי למרור לאמבולי לשם
מרור. דאי סליקא דעתך מצוה לא בעינא פונתה למה
לך תרי טיבולי? ותא מביל ליה תרין אמינא? כמאי?
דילמא לעולם מצוה אין צריכות פונתה, ודקאמרת תרי
טיבולי למה לי - פי חיבי דליתוהי היכרא לתעוקות.
וכי תימא: אם בן לישמעלין שאר ירקות - אי אשמעינן
שאר ירקות הוה אמינא: היבא דאיבא שאר ירקות
הוא דבעינן תרי טיבולי, אבל תורת לחודא - לא בעי
תרי טיבולי. קמשמע לן דאפילו חזרת בעינן עור
טיבולי, פי חיבי דליתוהי ביה היכרא לתעוקות. ועוד
מבילין, אבל רבי דמאי ינא; אכלן בלא מתכוין - ינא;
אכלן לחצאין - ינא, וכלבד שלא ישחא פי בן אבילת
לתיביתיה ויתר מרור אבילת פרום. תנאי היא, דתנאי,
רבי יוסי אומר: אף על פי שטיבול בהרות מצוה להביא
לפניו חרות וחרושת וישני תבשילין, ואפתי, כמאי?
דילמא קסבר רבי יוסי: מצוה אין צריכות פונתה, ותאי
דבעינן תרי טיבולי - פי חיבי דתירוהי היכרא לתעוקות
הוא: אן בן מאי מצוה? מאי שני תבשילין? אמר רב
אמינא: סילקא וארוזא. רבא הוה מיתרד אפילו
וארוזא, והואיל ונפיק מפומיה דרב הונא. אמר רב אשי:
שמע מינה דרב הונא: לית דתיריש ליהא דרבי יוחנן בן
גורי. דתנאי, רבי יוחנן בן גורי אומר: אורז מין דין הוא,
והיכין על חומצו פרת, ואדם יוצא בו ידי חובתו
בפסח. חזקה אמר: אפילו דג וביצה שעליו. רב יוסף
אמר: צירוף שני מיני בשר, אחד ובר לפסח ואחד זכר
לחגיגה. רבינא אמר: אפילו גמא ובישולא. ג פשיטא,
פרי האדמה" ושארו, ותדר מנריך "על אבילת מרור"
ואביל. היבא דילמא אלא חסא. מאי? אמר רב הונא:
מנריך מעיקרא אמרור "בורא פרי האדמה" ואביל,
לבסוף מנריך עליה על אבילת מרור ואביל.

מתקף

ואת אמרת מצות צריכות כונה - משום דבי בעי תרי טיבולי, שמוא לא נתכחן לשם
מרור, והואיל ובכר 'בורא פרי האדמה' כשאר ירקות דעלמא. וילימא חא קמשעין לן
דבעינן תרי טיבולי - משום תעוקת שניה, ועבדינן היכרא טובא. אביל לחצאין -
חצי זית בפעם ראשונה וחצי זית בפעם שנייה, ובמורק קא איירי. תנאי הוא - ואדאי תנא
לית ליה זית צריכות כונה, ורבי יוסי אתא ליה. אמר
צריכות כונה. שמע מינה - מוקאמר רב הונא
דמשעילן אורז בפסח ולא היש לחצאין, לית
חדש לדרבי יוחנן בן גורי. אפילו זת וביצה שעליו - שהיו גרילין
שהיו גרילין לחשיה את הדג בביצים, והיינו ברותא, דאף על גב דדמי לתבשיל אחד חשיב שני
בתבשילין, ואחד זכר - לחגיגת ארבעה עשר הבאת עם הפסח. שני מיני בשר - צלי
כנגד הפסח ומבושל כנגד חגיגה, כן פירש רבינו חננאל מרורנו. גרמא ובישולא -
חתיכת בשר ומרק שמתבשיל בו. פשיטא ודאיבא שאר ירקות - מנריך מעיקרא
טיבול ראשון שאשאר ירקת 'בורא פרי האדמה' דאסור ליתנה מן העלמה הוא
בלא ברכה, ובין שיש לו שאר ירקות, הכי שפיר טפי שיבכר 'בורא פרי האדמה' ואורז
תחלה, והיינו ברכה דראייה לתן, ויפסור את המרור מברכת 'בורא פרי האדמה', ואורז
כך יבכר על החזרת 'על אבילת מרור'.

ולבסוף

ואת אמרת מצות צריכות כונה - משום דבי בעי תרי טיבולי, שמוא לא נתכחן לשם
מרור, והואיל ובכר 'בורא פרי האדמה' כשאר ירקות דעלמא. וילימא חא קמשעין לן
דבעינן תרי טיבולי - משום תעוקת שניה, ועבדינן היכרא טובא. אביל לחצאין -
חצי זית בפעם ראשונה וחצי זית בפעם שנייה, ובמורק קא איירי. תנאי הוא - ואדאי תנא
לית ליה זית צריכות כונה, ורבי יוסי אתא ליה. אמר
צריכות כונה. שמע מינה - מוקאמר רב הונא
דמשעילן אורז בפסח ולא היש לחצאין, לית
חדש לדרבי יוחנן בן גורי. אפילו זת וביצה שעליו - שהיו
גרילין לחשיה את הדג בביצים. ואחד זכר
לחגיגת ארבעה עשר. גרמא ובישולא -
חתיכת בשר ומן המרק, פשיטא ודאיבא שאר ירקות - מנריך
מעיקרא איירי 'בורא פרי האדמה' דאסור ליתנה מן העלם כלא
ברכה, ובין שיש לו שאר ירקות הכי שפיר טפי שיבכר 'בורא פרי
האדמה' ואורז תחלה, והיינו ברכה דראייה לתן, ויפסור את המרור
מברכת 'בורא פרי האדמה', ואורז כן יבכר על החזרת 'על אבילת מרור'.

רש"ם

ואת אמרת מצות צריכות כונה - משום דבי בעי תרי טיבולי, שמוא לא נתכחן
בראשון לשם מרור, והואיל ובכר עילי 'בורא פרי האדמה'
כשאר ירקות דעלמא, שהרי אין נדיין אבילת
מצוה מרור לכר עליו 'על אבילת מרור' -
לאחר המצה. וילימא חא קמשעין לן -
דבעינן תרי טיבולי משום תעוקת ששאלו,
ורבתי היכרא טובא, ומיחו מנריך קאמי ינא די
זכותא, ומרור ריש לקישא אם בן דמשום
היכרא דתעוקת לחוד נקט תרי טיבולי, ולא
אשמעינן מצות צריכות כונה. ואפילו,
שאר ירקות טיבול ראשון ומרור טיבול שני
דאיבא נמי זכר לתעוקת, אבל במרור לחודה
לא בעינן תרי טיבולי, דבילי אתא לא עבדינן
משום היכרא דתעוקת להקדים אבילת מרור
קודם זמנו. ועוד תנאי - בהדיא דמצות אין
צריכות כונה, ותיובתא דריש לקיש. אבל
דמיא ינא - דאי בעי מפיק לבסיהו חזי ויש
חזי ליה השתא גמי חזי ליה. אבל חצאין -
חצי זית בפעם ראשון, וחצי זית בפעם שני,
ובמורד מיירי. תנאי היא - דהיא תנא לית ליה
מצוה צריכות כונה, ורבי יוסי אתא ליה. אמר
גב שטיבל בחזית - טיבול קמא עובד דליבא
שאר ירקות. מצוה להביא בו' - כלומר, מצוה
להביא מן התורה, דאבתי לא קיים מצוה
אבילת מרור הואיל ולא נתכחן, דמצוה
צריכות כונה. אי הכי שני מיני להביא כי
- מביאין חיה ליה למיחתי. סילקא - תרדין,
וברוחא וזיל, וכל שכן שני מיני בשר. והוא
נפק מפומיה דרב הונא - שטיבל דחבתי
לדוראת הלכה כמותו. שמע מינה - מוקאמר רב הונא
דמשעילן אורז בפסח ולא היש לחצאין, לית
חדש לדרבי יוחנן בן גורי. אפילו זת וביצה שעליו - שהיו
גרילין לחשיה את הדג בביצים, והיינו ברותא, דאף על גב דדמי לתבשיל אחד חשיב שני
בתבשילין, ואחד זכר - לחגיגת ארבעה עשר הבאת עם הפסח. שני מיני בשר - צלי
כנגד הפסח ומבושל כנגד חגיגה, כן פירש רבינו חננאל מרורנו. גרמא ובישולא -
חתיכת בשר ומרק שמתבשיל בו. פשיטא ודאיבא שאר ירקות - מנריך מעיקרא
טיבול ראשון שאשאר ירקת 'בורא פרי האדמה' דאסור ליתנה מן העלמה הוא
בלא ברכה, ובין שיש לו שאר ירקות, הכי שפיר טפי שיבכר 'בורא פרי האדמה', ואורז
תחלה, והיינו ברכה דראייה לתן, ויפסור את המרור מברכת 'בורא פרי האדמה', ואורז
כך יבכר על החזרת 'על אבילת מרור'.

ולבסוף

קלה

חסמים. פרק עשירי - ערבי פסחים דף קט עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)"

אבל במור נוגע בשתי ידיו. וקאמר: הסיב - מביאין מים, אף על פי שכל אחד כבד

שני גזי ידיו - חזר ונטל שתי ידיו. אף על עב דארמינן (דיום פרק שני משנה א): נטל ידו

את משפחה את החרוה. עריך לטול שותקו, ולפי שנטלה האונתו לא היתה לשם

קדושה, לכן סבר דקדושה דברך נטילה ליבא למיגרו שני יצא. ולפי זה נראה דאף לברך

על אהת נטילה כיון דליבא הבא מזה משלחו

דברי ר' אליהו בן ר' חילק (קא. א.) וכל אבן אלו

שין או חרין מלמטאות ומצטנו ונעצו מלמטא דמי

אובלין מנאין ואין אוני עריבין לאותה נטילה.

ומבכרין דיה וזמבר ברבכה בלמטה. ובבל סודים

כתיב שריע על גנטילה לברך, ואין נראה.

בדפרישתי.

קפא - חרש רביע הנגאל: חולעת. כדתיבא:

התולעת כמשיק ויחזק ומעיקר פגפס

והקפא שברק והיחזיקן שבין חומץ - הרי

אלו חומרים. ואם תאמר: ויחשיק מניה לטמאול

דארמ כפא 'אלו טריפוח' (תולין סו.א.) קדש

שדחלע באביה - אסור משום 'שרץ השורץ

על הארץ' מזהו, ששואל סבר באיך ברייתא

דרימיתו דהם. מיהו קפא קנה דמל מקום אמאי

לא מיהו דין ברייתא דהם ועוד: ששואל דמי

אבל מור הפסח: ויהי תיפס דבריק לזו שלא את

שפא קפא. אם כן אמאי עריך חרסת כיון דליבא

קפא נשוא וברוכ ירקת אין בהם קפא. וסתיק

ששואל ארובא, ומשום סנה דקפא הישיעין

למיעוט גמירי חרסת. צריך שיתול טיבול

שני - לא דוקא טקט טיבול שני, דהא עבד ליה

בתי ד'מוציא' דבעי נטילה ידים, אלא אב טיבול

ראשון בנק. ונטילה נמי על צד לצורך

טיבול אבא. אסחור' שני מדעתה ונגעו - תישה

מה עריך לזאי טעמא: תיפוק ליה דנטילה

אדשנה לא היתה לשם קדושה. אלא שלא טעמ

את חרסתו ושי ליה למור. ודלקא דערך דכיון שנטל

33 - ויעיל אפילו נטלה. ודחיל לא בעי חובה

לכך עריך לזאי טעמא. ידי מזה יצא ידי מורו

35 לא יצא - ואם תאמר: כיון שאין במורו זה מצה

מדרבנן, לביטול מיהו מזה בדיחיה?

לומר: לך שיק ביטול אלא בשלעוט ידו ודאו

37 מטעם שכל אחד את חיבורו, אבל בשלעוט, מלימים.

אפילו ידו יתיר מחיבורו - לא כשהיה ליה.

40 מצה לפני כל אחד ואחד מורו בו - נראה

דטעמא כדו שיתעם תיפך לברכיה מיה, כיון

42 שאת חרסתו אלא לשם חובה, אבל בשיאר ימות

43 השנה ואין הברכה חובה - אין עריך לטעם

44 תיפך לברכיה מיה. למה עורקין את השלחן -

דוקא שלחן שחוק קטנים, אבל בזה שחוק גדולים

איכא טורח גורל בבקיעתו - הנוטל שלחן

לעז אחד ליהוה בעקירת שלחן. ומה שנתורין

48 שלטק עני תבשילין בשעת הגבהה - כדו שלא

49 היא נראה במקדש קרשים שחוקין, וכן יסד הרוב

50 יפך בסדרו: מושך מתקדשה שני תבשילין ונגבה קעה ולימאן הוא לחמא עניא כו'. ולא

51 יתכן, אלא תאמר: שני עריך לזהב. היינו בשעה שאומר 'פסח' וזו רואי נראה

52 אבול קדשים. כדו' שכירי דתניקתו ממים, אבל בשמנויה הקעה כדו שיכירי תניקתו וישאל -

53 אבל כמה ששאל למה אנו עורקין השלחן - לא יפטר ממה שנתנה. והדאי דאבי - לא

54 פירשה הגמרא אלא חזלת שאלות.

צריך לשקועה בתרומת, משום קפא. דאי סלקא

דעתך לא צריך לשקועיה - נטילת ידים למה

לי? הא לא ינעו? ודילמא, לעולם אימא לך: לא

צריך לשקועיה, וקפא - מריחא מירת. אלא למה

לי נטילת ידים? ודילמא משקעו ליה. ואמר רב

פפאי: לא נישתי איניש מור בתרומת, ודילמא

אנב חלייה דתכלין כמפלי ליה למרוריה, ודעוין

שעם מרור וליבא. אדבריה רב קהא לרבנא

עוקרין דרש: נטל דיו כמפול רישון - נטיל

דיו כמפול שני. אמרוה רבנן קמיה דרב פפאי:

הא בעלמא אימור, דאי סלקא דעתך הקא

אימור - למה לי נטילת ידים תרי וימני? הא

משא ליה ידה חדא וימנא! אמר ליה רב פפאי:

אוריבא, הקא אימור. דאי סלקא דעתך בעלמא

אימור - למה לי תרי טיבולין? אלא מאי? הקא

משא ליה ידה חדא וימנא! אמרי: כיון דרעני

למימר אנדרתא ונלילא - לילמא אפיה אסתיה

לדמייה וינעו. אמר רבא: בלע מצה - יצא; בלע

מרור - לא יצא. בלע מצה ומרור - ידי מצה יצא,

ידי מרור לא יצא. פרין פסיב ובלען - אף ידי מצה

ימי לא יצא. אמר רב שמיב: לא אש: מצה לפני כל

אחד ואחד, מורו לפני כל אחד ואחד, והרובת לפני

כל אחד ואחד. ואין עוקרין את השלחן אלא לפני מי

שאימור הגדה. רב הונא אמר: פוליה נמי לפני מי

שאימור הגדה. והלכתא קרב הונא. למה עורקין את

השלחן? אמרי רבי רבי יצאי: קרי שפיהו תיקולת

ושיאלא. אפי הוה יתיב קמיה דרבא, הוא דקא מרלי

תבא מקמיה. אמר ליה: ערוין לא קא אכלינן, אתו אף

מקרי תבא מימנן? אמר ליה רבא: פפרתן מולור

מה נשתמה. אמר שמואל: 'להם עוני' כתיב - להם

שעונוין עליו דברים. תניא נמו הכי: 'להם עוני'

להם שעונוין עליו דברים הרבה. דבר אחר: 'להם

עוני' כתיב, כתיב, מה ענין שדרבנו בפרשה -

אף

צריך לשקועה בתרומת משום קפא - ארס שבחורת שחוקה שבחורת שו בו ארס כדרך

הבצלים. את לא נע - דרו במשקה. את בעלמא אימור - בשיאר טיבולין שאנין קבע

עריך שטול ידי לטיבול, דבשנטל ידיו לראשון - לא היה יודע שחוק שני בלאו. אף

סלקא דעתך הבא - גבי מרור אימור, אמאי? הא משי ליה חדא ומנא טיבולין ראשון.

אסתיה דעריתא ונגע - בבשרה. בלע מצה - בא

ולא לעסא אתה. בלע מרור לא יצא - ואין

אפשר שלא טעם בו טעם מרור. בלע מצה

ומרור - ידו, ולא אבל ערוין לא מזה ולא מזה

יצא ידי מצה, שאנה עריכה טעם. אבל ידי

מרור - לא יצא. והואיל ולא לעסא אובל מצה

עמו אין לו שום טעם. כרבן - שניהם יחד כסיב

דחלק - לא יצא, שדרי לא היה ממש בפיו לא

מור - ולו לא היה. ואין עוקרין את השלחן - אין צריך

להגביה קעה כשמחלחל הגדה, אלא מלפני

הגדול שבין ששעה הסוד ואומר הגדה.

רש"ם

צריך לשקועה בתרומת משום קפא - ארס,

שחורת שו בו ארס, כדרך הבצלים. והלכך

צריך נטילת ידים לטיבול ראשון כדלכמן,

שדרי נוגע במשקן כשמשקה את החורת

בתרומת. ורביע הנגאל פירש: קפא - חולעת

דחנאי בתרומת: התולעים שבקיעי אשכול

והוא דקפא שברק, מיושקין בחומץ וטבולין

- מותרין. סינעו במסנת - אסרוך, דכיון

דפריש מקום ברייתא דיה ליה כשרץ השרץ

על הארץ, כדאמר בשלחן 'אלו טריפות'

(דחלק סו.ה) ועיקר. הא לא נע - ידו

במשקה. אב חוליה - שנתנו בו תפוחין,

כדמוכח בהלכה. ולא לתפוס. לטיבול ראשון -

כל שאר ידיו. לטיבול שני - חזרת. הא

בעלמא אימור - בשיאר טיבולין, בשיאר

נימא השנה שאנין קבע ושנטל ידיו לראשון

לא היה יודע שחוק שני לבוא והסד דעתו.

דאי סלקא דעתך הבא - גבי מרור אימור,

אמאי? הא משא ליה ידי חדא ומנא טיבולין

ראשון. אסתיה דעריתא - ונגע בשום דבר

טיבול. בלע מצה - ולא לעסא - יצא, שדרי

קיים 'בערב תאכלו מצות' (שמות יב.) שדרי

אכילתו לז. ומיהו לבחלתה טעם מצה

בעוק. בלע מרור לא יצא - דבעינון טעם מרור

וליבא, דמשום הדין קפיד דרמנא למרור את פיו

של אובל. זכר ל'וימורו את יחידיה' (שם א.) כן

מנאית כחוב בכל הספרים ובפירוש רבינו

הנגאל. ורבינו פירש: בלע מרור - לא יצא, א

אפשר שלא ידא בו טעם מרור, בלע מצה מרור

ידו ואל אבל ערוין לא מזה ולא מזה - ידי

מצה יצא ידי מצה. והואיל לא לעסא

אבל עמו אין לו שום טעם. והואיל הבחוב

בספרים עריך לפרש: בלע מצה מרור - לא יצא מיהו יצא ידי מצה

לא יצא דאיכא רתיב לריתונא, שלא טעם טעם מצה ונב לא נגע במוטו שחמורו חרין

בנתיים. כרבן - שנוק יחד סביב הגדל כסיב דחלק - לא יצא, שדרי לא היה ממש

בפני כל זה ולא זה. וכוכר קבן לחמת דמי. מצה לפני כל אחד ואחד - מנהג שנתורין

היה להסב על הגמנות. והיה שלחן לפני כל אחד ואחד, הלכך עריך מצה מרור לפני כל

אחד ואחד על שולחנו. ולא לידון אין צריך פי ששיעה הסוד, והוא חלק

תגדו לכדו וכו' לכל אחד, אבל אנו מלסקת את הקעה שבה מצה מרור ושני תבשילין לטוף השלחן ורו בכך. רש

ושהנוהגין להגביה את הקעה על הבק מוציאין הבער מן

הקעה, והיא מלוחא ודא. דהא דאמר לקמן שיש אין עריך לזהב. היינו בשעה שאומר 'פסח' וזו רואי נראה

שדרי כדו, רואי במקדש הבתום ממים, אבל בשמנויה הקעה כדו שיכירי תניקתו וישאל -

ואם כן אין היכר תניקתו, אבל עורקין הקעה לגמרי וניתנה בוקר ויתן כאלו כבר אבלו כדו שיכירי תניקתו וישאל. דדמי

לקמן חכם בנו שאלוה, ואם לאו שאלוה אתו לעצמו 'מה שנתנה'. וכיון ששאלוה מנו מה שנתנה אין אנו עריבין

לומר מה שנתנה אלא החשיב על דבריו, (של כג.) לפי ששנתבער

במצרים אנו עושין כל הדברים הללו.

פסחים. פרק עשירי – ערבי פסחים דף קטז עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" קמא תוספות

1 אה כאן בפריסה – לברך על אבילת מצה, ושתי שלמות מייתי, משום ברכת
2 'המוציא', דלא ערי מלשור ימים טובים שצריך לבעוע על שתי בברות שלמות
3 וברוע מאתח משלמות. אה כאן אה מסיק ואשתו אופה – כדי שלא תחמיץ.
4 משום קפא – שהן החרות קשה, ויש בו ארס. קפא רחמא אופה – מי שאכל
5 חורת וחלה בשביל הקפא, יאכל עגון וירפא.
6 קפא רחמא בריה – מי שאכל עגון וקשה
7 לו יאכל ברות. חמישי – ישותה מים חמין.
8 קפא דבולתו חמישי – ארס של כל דיקות
9 חמין רפואה לוק, ובר לתפוח – שדוח
10 וילוחת בנזק שם בלא עשב, שאר יכירו בוק
11 מעיים, דבתיב: 'תחת התפוח שררתיך'. קפא
12 חן. לפסוכיה – להטיל ולבטחה בו הרבה.
13 כן שיהיה עב, ועריך לקהייה להטיל בו
14 תפרחין וכן ומלאת דאית בו קוואה. קפא
15 לקהייה – ובר לתפוח ועריך לפסוכיה ובר
16 לטיט. תבלין – דיקות שמשילין בחרוסת ובר
17 לתבן, וחרוסת שבתשין בו הדק ובר לטיט.
18 תגרי חרד – תנונים הדושבים אצל
19 חלתותיהם ומורכין, כמו 'מציען מן החרדים'
20 (ש.ס.ס.) משנה זכא וכן שואל אבי – כאן
21 במדינת כוס שני, הכן שואל את אביו: מה
22 נשתנה בעשוי שמונזין כוס שני קדא אבילת.
גמרא

1 **מה** דרבו של עני בפריסה – נראה דגם 'המוציא' עריך לברך על הפריסה, וכן משמע בפרק
2 'כרעו מברכין' (ברכות לט.א), דקאמר הבל מוריס לפני פסח שנמנה פריסה בתוך
3 השלמות וברעו. פירוש: אפילו לזמן דאמר מברך על השלמות ופסח את התפתחין – מודה
4 לענין פסח דאמר מברך על השלמה אלא על הפריסה, משום מה דרבו של עני כר, ומגיהת
5 בתוך השלמה כדי שיהא נראה שבעע על
6 השלמה, ומשמע לענין 'המוציא' קמריי.
7 אמר ר' רבי, אמר ר' חייא בר אבא: בשבת
8 חייב לבעוע על שני בברות, שנאמר: 'לקטו לכם
9 משנה', ועיקר מילתיה דר' חייא בר אבא בפרק
10 'כל כתר' בשבת (ד.ק.ב.), אלא להכי מייתי דהם
11 אחר פסח ולומר שצריך שם מצה שלישית משום
12 לזם משנה, ודריב לבעוע על שתי בברות בן
13 בשבת בן ביום טוב, דאי לאו הכי, למה הדיא שן
14 מילתיה דר' חייא: וכן קסמ ר' אלפס דעריך
15 לבעוע על שתי בברות ביום טוב, והשבע לפי
16 שדחה לזם משנה יודר בעירובי ימים טובים, וקשה
17 שאנו מתפללים בביאת קדושת: 'ורכבתו מכל
18 הימים וקדושתו מכל הימים', ואמר (בבבבבבבב
19 פסח ב'מלוכה'): כןן ברובו כןן קדושה, משמע ביום
20 כוס היה מן יודר וכן היה נהנה דר' ר' מנחם מניין
21 ודריב ר' יום טוב שדוח מברכין הבל על הפריסה.
22 אך רבינו יצחק היה מברך 'המוציא' על השלמה
23 והדר 'על אבילת מצה' על הפריסה וברעו
24 משתחין יחד, וכן עמא דבר, ולכך עשיין על
25 השלישית בריבוי כדי לקיים מצוה בשלמותך.
26 **צריך** לפסוכיה ועריך לקהייה – ודורשמי
27 אמר: אית דרבינו ר' לרם, ומשום הכי
28 קדי ליה טיבל במשק, ענין וכן דבר לטמוני.
29 ובשעת אבילת מקלישך איתוך בין חומצין,
30 ובתשובת הגאונים נאמר: שלשות חרסת
31 בפריסה, שנתמה לבנסת ישראל בישר השירים.
32 'תחת התפוח שררתיך' – בשבת 'המקור' 'התאנה
33 ונתנה' 'אמיתיה אעלה אלך צלי', 'אל נת
34 אנה, ושקדים – על שם ששקד הקדוש בתוך
35 הוא על הקיץ. **הגרי** – שקדים בשלמות. משמע
36 דלכהך כר אלעור בר צדוק, וכן בספרים 'כתב ר'
37 וסיי וסימון עמו, וכן קשה דבר ר' יוסף סרדור
38 חרסת ובר לטיט. **הלילה** הזה מרור – את
39 דלא אמר 'כילו מרור' משום דאכלין שאר
40 ירקות בשביל האשוק.
41 **כולו** צלי – רב תסדא מוקי לה ביאלו דברים'
42 (לעיל ע"א) כןן תימא דאמר: ונתנה
43 הבאה עם הפסח איתנה אעלה אלך צלי, ואף על
44 גב דקאמר דהם: 'אמור רב תסדא, ובפרק
45 'ליתיה – דרך המראב כן.
46 **ואמרתם** לזמן פסח הוא – פירוש: באמירה,
47 שצריך לומר: 'פסח זה שאנו
48 ואכלין ויתקשש מצה ומתוך לפסח, ועריך לומר
49 נני: 'מצה זה מרור זה', **לפניך** אתנו כו' –
50 יש ואמרם שבעו הדואת אלך יאמר, כנגד שנבע
51 וקיעים.

1 **ואם אין דעת בנן** – אביו מלמרו: מה נשתנה הלילה
2 הזה מכל הלילות, **שקבל** הלילות אנו אכלין חמין
3 ומצה; **הלילה** הזה כולו מצה. **שקבל** הלילות אנו
4 אכלין שאר ירקות, **הלילה** הזה מרור. **שקבל** הלילות
5 כולו צלי. **שקבל** הלילות אין אנו חייבים לטבל אפילו
6 פעם אחת; **הלילה** הזה שתי פעמים? ולפי דעתו
7 של בן, אביו מלמרו: מתחיל בגנות ומסיום בשנה.
8 ודרש מ'אמימי אובר אבי' עד שיגמורו כל הפרשה
9 בנותה. **גמרא** תנו רבנן: **תבלין** בנו – שואלו; **ואם**
10 **אנו חכם** – אשתו שואלתו. **ואם לאו** – הוא שואל
11 לעצמו. **אפילו** שני תלמידי חכמים שצוין בתלכות
12 הפסח – שואלו זה לזה. 'מה נשתנה הלילה הזה
13 מכל הלילות? **שקבל** הלילות אנו מטבילין פעם אחת,
14 **הלילה** הזה שתי פעמים.' מתקור לה רבא: **אטור** כל
15 **ויקא** לא סניא דלא מטבילא תרא וימנא? **אלא** אמר
16 רבא, **הכי** קתני: **שקבל** הלילות אין אנו חייבין לטבל
17 אפילו פעם אחת, **הלילה** הזה שתי פעמים. מתקור
18 **הכי** רב ספרא: **הויבא** לדרדקי? **אלא** אמר רב ספרא,
19 **הכי** קתני: **אין** אנו מטבילין אפילו פעם אחת הלילה,
20 **הזה** שני פעמים. **מתחיל** בגנות ומסיום בשנה.
21 **מאי** בגנות? **רב** אמר: מתחלה עוקבי עבודת גלולים **היו** אבותינו. **ואשמואל** אמר: **עבדים**
22 היונו. אמר ליה רב נחמן לדרו עבדיה: **עבדא** דכופיק **ליה** מריה לחרות **ויהי** ליה **ספסא**
23 ודרכא, **מאי** בעי למימר ליה? אמר ליה: **בעי** לאדווי וילשבוה. אמר ליה: **פטרין** מלומר
24 **מה נשתנה**. פתח ואמר: **עבדים** היונו. **משנה** רבן גמליאל היה אומר: **כל** שלא אמר
25 שלשה

1 **אף** כאן בפריסה – לברך על אבילת מצה
2 ושתי שלמות מייתי, משום 'המוציא' דלא
3 ירע מלשור ימים טובים שצריך לבעוע על
4 שתי בברות, וברעו עגון משלמות. דרבי
5 של עני הוא ואשתו אופה – ותנו
6 מיד לגמור כשנגמר היסק. שדאי שנא יריסטן
7 התנור קודם שיומנן, ססקין שניניה וכן
8 התנור וכו' בעישה, אה כאן, הוא מסיק ואשתו
9 אופה כדי שלא תחמיץ. משום קפא – שהן
10 החרות קשה הוא, ודרי הוא בארס. קפא
11 רחמא – מי שאכל חורת וחלה בשביל
12 הקפא, יאכל עגון וירפא. קפא רחמא בריה
13 לו שאכל עגון וקשה לו יאכל ברות
14 כרישים. חמישי – ישותה מים חמין. קפא
15 דבולתו חמישי – ארס של כל הדיקות, שם
16 חמין רפואה לוק, ובר לתפוח – במסתם
17 סוטה (ר' ר' שדוח ילדות שם ביהים בלא
18 עשב, שלא יכירו בןן מצרים, דבתיב: 'תחת
19 התפוח שררתיך' (שד' ח). לפסוכיה –
20 לבטחה בו דיקות הרבה כדי שיהא עבד
21 ועריך לקהייה – להטיל בו תפרחין, דאית
22 כיה קוואה ובר לתפוח, ועריך לפסוכיה ובר
23 לטיט. תבלין – משום שמשילין בחרוסת ובר
24 לתבן, וחרוסת שבתשין בו הדק ובר לטיט.
25 תגרי חרד – תנונים אצל התוחותין ומורכין.
26 **משנה** זכא וכן שואל את אביו – כאן
27 במדינת כוס שני, הכן שואל את אביו: מה
28 נשתנה בעשוי שמונזין כוס שני קדא אבילת.
29 בתוך חרסתה, ודמאר פריך לה שתי פעמים
30 – טיבל ורשאי דיקות ויתבול שני דמורו.
31 **גמרא** – מרשב גמריא. **ואם לאו** ימי לא ימי לא
32 ירקות' ליכא למיפריך הכי, דהתם הכי קאמר: בכל הלילות אין אנו מחוורין אדר מרור. חובבא לירדקי – בתמיה, הא משום הכיבא דרענותך כדי שישאלו עקבדין, אלא
33 אמר רב ספאי כו' – מהבא עשיתך דרבי אית לן למימר: בשכל הלילות אין אנו מטבילין אפילו פעם אחת, והאומר: אין אנו חייבין לטבל, שישבו את בידו. פתח
34 ואמר – לארז שאלת הכן התחיל לומר עבדים היונו, וגמור ההדא בשבח הורואה, כלומר, כן עשה לנו הקדוש ברוך הוא שחיינו עבדים והוציאנו משם.
35

1 חוהם
2 משנה

קט"ב פסחים. פרק עשירי – ערבי פסחים דף קטז עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)"

וְחֹתֶם בְּגֹאֲלָהּ – וְגַם קָטַל אֶת פֶּרֶשׁ בִּיכֹר, וּפְלִיגֵי בְּמִלְחָה ר' טְרַפְוִן ע"ר; וְרַבָּא:

טְרַפְוִן אֵשׁוּ חֹתֶם בְּבִירְךָ, שְׁלֵא הִיא מֵאֲרִיךְ בְּדַבְרֵי בְקִשָּׁה, וְלֹא הִיא אֹמֵר אֵלָא

הַדְּוָא, וְר' עֲקִיבָא סָבַר דְּרוּחֹם הֵּה בְּבִירְךָ לְפִי שְׂמַרְיָךְ בְּדַבְרֵי בְקִשָּׁה, וְאוּמַר: יִכֹּן ה'

אֵלֵינוּ יִגְיַעוּר, וְיִקְסִימָן לָן (עִירֻבוּן מוֹבָה) הַלְבַּת כ"ר עֲקִיבָא מַחְבְּרוֹ. וְכַיֵּן מְבַטְלֵהוּרְךָן

(כַּאֲבָא, גַּבִּי לֵב יִרְבֵּה לוֹ נְשִׁים, וְכִרְשִׁי חֻזְקָה

הַבְּתִים' נִבְכַּב בְּחַרְתָּ מֵהֶם) וּפְלִיגֵי תַנַּי בְּמִלְחָה

דְּהַנָּא קָטַא.

הַכִּי רַסְיָן: וְנִאֲמַר לְפָנֵינוּ שִׂירָה חִדְשָׁה וְכֵן

נִתְדַל לָךְ עַד שִׂיר חִדְשׁ עַל גֹּאֲלֹתָ – וְהַכִּי

וְנַיִם מְבֻכְלָתָא: כָּל הַשִּׁירוֹת לְשׁוֹן נִקְבָה וְהַכִּי

מִשִּׁירָה לְעִדְתֵינוּ דְלִשׁוֹן וְכֵר. כְּלוּמַר: שְׂדֵהקָבָה יֵשׁ

לָה עֵצֵר לִידָה, אִף כָּל הַבְּתִים יֵשׁ אֲחֵיהֶם עֵצֵר, וְהַכִּי

חֻזְקָן מִלְעֻדָה אִין אֲחֵיהֶי עֵצֵר. וְכֵן יִסֵּד הַפִּיטִי

14 בִּוְלַת "אֵין תְּפִירִים" שִׁירָה אֵלֵה לְשׁוֹן נִקְבָה

15 מִיִּסְדִּים, כִּי שְׂדֵהקָבָה מְבֻכְלָה וְגו'. תַּחֲקֵף שִׁיר

16 אֲחֵרוֹן כְּמִרְסֵי לֵאמֹר: שִׁירָה שִׁירָה שִׁירָה שִׁירָה

17 וְגִרְשֵׁי שִׁירָה: וְכֵן הַבְּתִים וְכֵן הַפִּיטִים, שְׂחִינְתֵי

18 אֲרִבְעָה עֶשֶׂר נִבְכַּלְתָּ קֹדֶם לְפִשְׁתָּה, לְפִי שְׂדֵהקָבָה

19 נִבְכַּל עַל הַשְׂדֵה.

הַכִּי

לְאֹבֹתֵינוּ וְלָנוּ אֵת כָּל הַנְּפִים הָאֵלֹו: הוֹצִיאָנוּ מִעֲבֻדוֹת חִרּוֹת מִיָּמֵינוּ לְשִׁמְחָה וּמִאֲבָל לְיוֹם

14 טוֹב וּמִאֲפֵלָה לְאוֹר גְּדוֹל וּמִשְׁעֻבֵד לְאוֹרָה, וְנִאֲמַר לְפָנֵינוּ הַלְלוּהָ. עַד הַיּוֹם הוּא אוֹמֵר:

15 בֵּית שְׁמַי אוֹמְרִים: עַד "אֵם הַבְּתִים שְׂמַחָה", וְכֵת הֵלֵל אוֹמְרִים: עַד "תְּקַמְשִׁי לְמַעַנֵינוּ מִיּוֹם"

16 וְחֹתֶם בְּגֹאֲלָהּ. רַבִּי טְרַפְוִן אוֹמֵר: אֲשֶׁר גָּאֲלֵנוּ וְגֹאֵל אֵת אֹבֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם, וְלֹא הָיָה חֹתֶם.

17 רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: פִּן ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֹהֵי אֹבֹתֵינוּ יִגְיַעוּ לְמוֹעֲדֵים וְלְיָמִים אַחֲרֵים הַכְּפִאִים

18 לְקִרְיָתֵנוּ לְשִׁלּוֹם, שְׂמַחִים בְּבָנֵינוּ עִירָךְ וְנִשְׂמִים בְּעַבְדוֹתֶיךָ וְנִאֲבָל שֵׁם מִן הַפִּסְחִים וְכֵן הַקְּבָחִים

19 כ"ו, עַד "בְּרִיךְ אַתָּה ה' יִגְאֵל יִשְׂרָאֵל." **נְמַרָא** אָמַר רַבָּא: עִירָךְ שִׁיאֲמַר: "וְאֵתֵנוּ הוֹצִיא מִמִּצְרַיִם"

20 אָמַר רַבָּא: מִצְוַת עִירָךְ לְתַלְמִידֵי, בְּשֵׁר רַבָּא: עִירָךְ לְהַיְבִיטָהּ. וְלֹא עוֹד אֵלָא

21 שְׂנֵאֵרָה פְּאוֹכֵל קִרְשֵׁי בְּחִיָן. אָמַר רַב אַהֲרָא בְּר' עֲקִיבָא: סוּפָא פְּסוּר מְלוֹמֵר הַתְּגַדָּה. כְּתִיב

22 הַכָּא: "בְּעֵבֹד וְה' וְכִתִּיב הַתָּם: "בְּנֵנוּ וְה'." מַה לְחַזֵּן – פְּרַט לְסוּפָא, אִף כָּאן –

23 פְּרַט לְסוּפָא, אִינֵי? וְהָאֲמַר מִרְיָה: שְׂאֵלְתִינֵהוּ לְרַבְּנָן דְּבִי רַב יוֹסֵף: מָאן דְּאָמַר אֲנִירָתָא

24 בִּי רַב יוֹסֵף? אָמְרוּ: רַב יוֹסֵף. מָאן דְּאָמַר אֲנִירָתָא בִּי רַב שְׁשִׁתָּ? אָמְרוּ: רַב שְׁשִׁתָּ.

25 קִסְבִּירֵי רַבְּנָן: מִצְוַת בְּזִמְנֵי הַתָּה דְרַבְּנָן. מְקַלֵּל דְרַב אַהֲרָא בְּר' עֲקִיבָא סָבַר מִצְוַת בְּזִמְנֵי הַתָּה

26 דְּאוֹרִייתָא? וְהָא רַב אַהֲרָא בְּר' עֲקִיבָא: הוּא דְאָמַר: מִצְוַת בְּזִמְנֵי הַתָּה דְרַבְּנָן? קִסְבִּירֵי: כָּל

27 דְּחִמְקֵינוּ רַבְּנָן? עֲנִינוּ דְּאוֹרִייתָא תִּיקוּן. לְרַב שְׁשִׁתָּ וְלְרַב יוֹסֵף. וְהָא וְהָא יֵשׁ בְּחִמְקֵינוּ

28 רַבְּנָן רַבְּנָן דְּאוֹרִייתָא תִּיקוּן! הַכִּי הַשְׂתָּמָא! שְׂבַלְמָא הַתָּם, מְדַרְשָׁה לִיה לְמִכְתִּיב "בְּחִמְקֵינוּ

29 הוּא" וְכִתִּיב "בְּנֵנוּ וְה'." שְׁמַע מִצְוַת פְּרַט לְסוּפָא הוּא דְאִתָּא. אָבֵל הַכָּא – אִי לֹא

30 "בְּעֵבֹד וְה' מֵאִי לְכַתְּבוּ? אֵלָא: בְּעֵבֹד מִצְוַת וְיִמְרוּ הוּא דְאִתָּא. "לְפִיקָךְ אֲנַחְנָה תִּיקִיבִין."

אָמַר

וְחֹתֶם בְּגֹאֲלָהּ. וְגַם תַּנַּי שְׁלִישִׁי, דָּאֵם כֵּן אֲמַי עֵבְדִינָן כְּרִבִּי עֲקִיבָא? הַיּוֹלֵ רַבְּנָן פְּלִיגֵי עֲלֵיהָ. אֵת הַלְבַּת כְּרִבִּי עֲקִיבָא מַחְבְּרִיהָ אֵת הַתְּגַדָּה וְכֵן חֹתֶם בְּגֹאֲלָהּ –

37 דְּרִבִּי חֲבִיבָא וְלֹא אֵת לְעַמֵּת מְלִיחֵיהּ דְּרִבִּי טְרַפְוִן רַבִּי עֲקִיבָא אֵלָא לְאֲשַׁמְעִינָן שְׂמִיטִימָן בְּבִרְכַת גֹּאֲלָהּ, אֵת תַּיִמָא אֵין מְבֻכְרִין כָּל כִּסּוֹס הַגֵּרָה. כֵּן חֹתֶם הָיִין לְבַד

38 עַל הַכּוֹס הַשֵּׁנִי. וְרִיחָה לְרִבִּי מִסְבַּח כְּבוֹנוֹת פְּסִיךְ אִיף עַל פִּי (גוּל) דְּרִיבָא נִיבִי פְּלוּתִייהוּ דְרִבִּי טְרַפְוִן רַבִּי עֲקִיבָא כְּתִיבֵנּוּ גִּזְרֵי פְּלִיגֵי בְּסַחֵם בְּסַחֵם. וְהָיִין אֵיבִיב וְלֹא

39 נִשְׂאוּ אוֹכֵלֵת מִשְׁלוּ וְאוֹכֵלֵת בְּחִרְוֵתָהּ. רַבִּי טְרַפְוִן אֹמֵר: נוֹתַנְהוּ לֵהּ הַבֵּל חִרְוֵתָהּ. רַבִּי עֲקִיבָא אֹמֵר: מַחֲנֵה חוֹלֵין וּמוֹחֲצֵה חִרְוֵתָהּ. וְכִי הִכִּי דְּפִלְגֵי הַתָּם רַבִּי טְרַפְוִן רַבִּי עֲקִיבָא

40 בְּפִירְשֵׁי אֲדִיכֵל חִרְוֵתָהּ, וְלֹא תִלְתָא נַחֲטֵי וְהוּא. וְכֵן פְּלִיגֵי תַרְוַחָהּ וְכֵן בְּפִירְשֵׁי אֲדִיכֵל בְּגִיטָהּ, וְלֹא תִלְתָא תַנַּי וְהוּא. שְׂחִינְתֵינוּ סָחֵם דְּבִירִין כֵּן הַבֵּל כֵּן בְּבִתְרוּתָהּ,

41 וְהוּא מְפִישׁ לַהּ בְּפִלְטוֹתָהּ וְרַבִּי טְרַפְוִן רַבִּי עֲקִיבָא. וְחֹתֶם וְהָא קָטַט סָחֵם בְּעִלְמָא. וְאֵינִי חֹתֶם דְרִבִּי טְרַפְוִן חִתְמִת פִּי כְרִבְתָּהּ וְהָא. הַלְלוּתָּ – תִּיבַח אֲתָהּ הִיא מְבֻכְלָה, וְהַלְלוּ

42 בְּגוֹן "תַּחְתִּיחָה", "הַגֵּרָה הַבְּתִיבָה" (יְחֻזְקָל מֵאָה) וְכַמּוֹן כֵּן "כִּסְדִּיה" דִּירִיחָה – "וְיִקְרֵא שְׂמוֹ דִּירִיחָה" (שְׂמוּאֵל ב' יג') וְכֵן תַּיִמָא קִרָא כֵּן לְשִׁמְחָה. מְרֻבִּיחָה – כְּמוֹ מְרֻבָּחָה – אַחַת – כְּלוּמַר

43 תַּחַת אֲתָהּ הִיא וְאִין תַּחְתִּיבָה תַּחֲלֵת לְעִיבֵי, לְרִבִּי טַאי – מִשְׁה יִשְׂרָאֵל אֲמִירוֹ – דְּכִרְבִּי בִּיהַ" בְּצִבְעָתָהּ יִשְׂרָאֵל מְפַרְעִים" דִּימָס דְּרֵא וְנִיבִי. וְהַכִּי – הוּא רַבִּי חִיָּא. הַלְלוּ בְּחֵךְ נִיטָא –

44 כְּסוּף חֹתֶם יִרְחֵי בְּתַרְחַלָּה שְׂחֵת אֲחֵרֵת. בְּחֵלּוּם יִרְחֵי – מְפִלְגֵי פְּלִיגֵי. וְהַכִּי אֲמִירוֹ עַל אֲוִיטוֹ מִפְּשִׁיטָה? אֲבָל הַבָּרָה פְּשִׁיטָה דְרִבִּי טְרַפְוִן חִתְמִת פִּי כְרִבְתָּהּ וְהָא. הַלְלוּתָּ – תִּיבַח אֲתָהּ הִיא מְבֻכְלָה, וְהַלְלוּ

45 לְעֵיבֵי כִי יַעֲסוּף "תַּפְלַח לְמַשְׁחָה" – בְּחִרְוֵתָהּ – "וְהוּא לֵב כִּי טוֹב". שִׁיר בְּחִרְוֵתָהּ – "אֵו יִשִּׁיר מְשֻׁדָּה. מִשְׁה יִשְׂרָאֵל כִּי" – כְּלוּמַר: בְּאוֹתוֹ פְּשִׁיטָה לָךְ, וְדַמְשָׁה יִשְׂרָאֵל בְּאוֹתָהּ שְׂחֵה

46 שְׂעֵלוּ מִן כִּלְמֵי יְקִינְתוֹהוּ וְלֹא הִיא מְקַדֵּם לָךְ. אֲבָל הַלֵּל דְרֵאמֵי חִרְשִׁים וְיִמִּים טוֹבִים מִן חִינְקֵנוּ. עַל כֵּל פִּיקֵךְ וְעַל כֵּל רַגְלֵךְ וְעַל כֵּל יָדֵךְ שְׁלֵא תַבֵּא עֲלֵינוּ – לִישַׁנָּא

47 מְעֵלֵי נִקְטָה, כְּמוֹ כִלְמֵי שֵׁאֵם חֵן וְשִׁלּוֹת חֵרָה עֲלֵינוּ וְרִשְׁעֵנוּ מְנַמְנָה, אֹמֵר אֲתָהּ עַל גֹּאֲלֹתָהּ. כְּנוֹן תְּבוּחָהּ. הוּא אֲמִין – עַל הַגְּאוּרֵתֵינוּ שְׂאֲרֵשֵׁי. כָּל אֵלֹו – תַּפְלַח. הַלֵּל הוּא

48 – בְּסַפֵּר תַּחֲלִילָה שְׂחֵת אֲוִיטוֹרִים עַל כֵּל פִּיקֵךְ וְעַל כֵּל פִּיקֵךְ. מִשְׁה יִשְׂרָאֵל אֲמִירוֹ – דְּכִרְבִּי בִּיהַ" בְּצִבְעָתָהּ יִשְׂרָאֵל מְפַרְעִים" דִּימָס דְּרֵא וְנִיבִי. וְהַכִּי – הוּא רַבִּי חִיָּא. הַלְלוּ בְּחֵךְ נִיטָא –

49 שְׂחִינְתֵינוּ אֲמִירוֹ – מִיִּמֵינָא מְצִירִים וְעַד וְלֹא אֲמִירוֹ עַל הַלֵּל. וְרַבִּי אַחַר פְּסָלָהּ שִׁיבִיחַ עוֹשֵׂי כְּבָבִי – בְּאוֹתוֹ מְקוּם דִּיבְמִי דֵּוּר הִיא. וְכִרְבִּי בִּיהַ" עַיִן גִּלּוֹת כֵּן

50 הָאֲרִיךְ (שְׂפִיטִים מִיִּחָה) – יִשְׂרָאֵל אֲמִירוֹם הִיא כְּשֹׁתוֹב כֵּן – כְּמִדְּוָם יִהְיֶה עוֹשֵׂים? מְפִיטֵהוּ אֵלֵה אֵלֵה וְרַבִּי טְרַפְוִן תַּחֲלֵהּ. וְשׁוֹב לֵא לְפִסְךָ, כֵּן שְׂמַעְתָּה. וְלִי נִרְיָה בְּלִבְךָ, כִּינֵי הוּא

51 לְנִיטָא, כְּלוּמַר, עוֹמֵד מְשַׁבְּחָה. יִשְׂרָאֵל אֲמִירוֹ לְפָנֵינוּ לֹא נִרְשִׁי, אֵין גֵּרִס לִיחֵי מְפִיטֵהוּ לִיחֵי כְּמוֹ בְּפִינָא וְהַיְבִיב בְּחֵיבֵי טוֹרִים. כְּנִי צִיבִיר – כְּנִסְחָה שִׂירָאֵל עֲשִׂינְתָּנוּ עַל בְּלִבְךָ, וְהַלְלוּ

52 עֲלֵינוּ. נִצְחֵנוּ וְנִעִין לְקִידֵי לִבָּא – כֵּל מְקוּם שְׂאֲמֵר נִצְחֵנוּ לְמַעַנְתָּהּ בְּגִיטָהּ לְעוֹדֵד לִבָּא הוּא מְרֻבָּח. וְלֹא יִדְעָנָה הִכִּי מְשַׁמְעָה. אֲבָל כֵּהּ הַה קִיס לֵה. עַל יְדֵי תוֹרַתָּנוּ – הוּא

53 אֲמִירוֹ וְאֲחֵר מְשִׁיבֵי לְרִבְרִים, וְהִיעִינֵנוּ מְשִׁיבֵי לְחוּשׁ לְחוֹשֵׁן תְּרוּמָנוּן.

לְדוֹד

מסכים. פרק עשירי – ערבי פסחים דף קט עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" קנג

רש"י

1 זה הפכיר מקום תבירו בשיבה – שידוע לומר זה מקום מיושב לפלוגי וזה של פלוגי. הראב"א ומכיר הוא מקום ברעל, גזיל הוא לישוב שם תמיד. סתרי תורה – מעשה מרובה ומעשה
2 בראשית. למנצח – מדלא כתיב 'לנצח' שמענו שנתון בח' לבירות לנצחו. בפני מרת חרין – שמקשרת ואומרת לא תקבלם וזה מקבלם בסתר. לולי משה בחירו – אצלמא. מיתב
3 ביה קרא במשה וקרי ליה 'בחירי' משום דרשיב חמותו מחדשות. אצלמא, שמח הוא בכך. במצודה זו – מפרשים לעשות לעוד ואין בה דגן ואין עוף נפנה אליה מלחמותו של ורד
4 במצרים – גמרא, אבל מלחמת ורד באסא – קרא. ושניו לחרישון – מלך ארם לעור לו על בעשא מלך ישראל, וקרא ינודו ומלחמתו יחושפט בעמנוני קראי. ודרך הראשונים
5 לדיבאי גזירות עמיה במלחמתם כירי שימשך
6 לבס ארז מנומם ולא יכירח. שמעורו על גלילי –

1 **במצודה** שאן בה דגן – דרך עידי שפות
2 לחשים דגן במצודה. חרש
3 'וינצלו ויצדו, כי למאן אבאר מתחלת בולת'
4 במקומות דרבה.
אבל

1 **זה הפכיר מקום תבירו בשיבה. איפא דאמרי, אמר**
2 **רבי אלעזר: זה המקבל פני בחירו בשיבה, מאי**
3 **'למכסה עמיק יומין' – זה המכסה דברים שפיהם**
4 **עמיק יומין, ומאי ניתוה – סתרי תורה, ואיפא דאמרי:**
5 **זה המנעל דברים שפיהם עמיק יומין, מאי ניתוה?**

6 – שמענו לבו. אקלידי – מפתחות. וקולפי –
7 מפתחות. שקורין בלעזו 'שרוריא'. גלילי – של
8 מרזופים של עור שנתאים על סוסים המורמים
9 ונגמלים. אבן מאסו הבונים – כלומר, דוד
10 שגמנוו לשון עאן היה ועשה ראש, רנפלת
11 בעינור דרען רבים אמרו ארזו. הו חזים עשה ה'
12 – שמואל היה מתנבא עליהם. שסופן לגליל
13 ולשנחה ותישיעם מוד ארביהם. חושיעא נא
14 אמרו ארזו – כלומר, על ידי דוד, ורדו אמר
15 'העליתם נא' שיליח במלכותם. כרנבוסם
16 שמואל – שיכר כולם, כלומר, מברכין אנו
17 אתכם. לנו – לשון רבים. ארזו ח' בעבותים –
18 הביאו ובוזים ושלמים דרבה לשמות.
19 לכלול

מכניו תורה, אמר רב כהנא משום רבי ישמעאל כרבי יוסי: מאי דכתיב: "למנצח מזמור
לדוד"? וזמרו למי שנוצחין אותו ושמת. בא וראה שלא כמדת הקדוש ברוך הוא מדת
כשר רדם. כשר רדם מנוצחין אותו – ונצב. אכל הקדוש ברוך דין ונוצחין אותו ושמת,
שנאמר: "ויאמר להשמידם לולי משה בחירו עמו כפרין לפניו". אמר רב כהנא משום רבי
ישמעאל כרבי יוסי אמר רבי שמעון בן לקיש משום רבי יהודה נשיאה, מאי דכתיב: "ודי
אדם מתחת פנייהם" – "ודו" כתיב, זה ירו של הקדוש ברוך הוא שפרושה תחת פניו
החיות ברי לקבל פעלי תשובה מיד מרת חרין. אמר רב יהודה אמר שמואל: כל כסף וזהב
שבעולם יוסף לקטו והביאו למצרים, שנאמר: "ולקט יוסף את כל הכסף המצא". אין לי
אלא שבארץ מצרים ושבארץ כנען, כאשר ארצות מנון – תלמוד לומר: "וכל הארץ באו
מצרים", וכשעלו ישראל ממצרים העלוהו עמיה, שנאמר: "וינצלו את מצרים". רב אסי
אמר: עשהה במצודה זו שאן בה דגן. רבי שמעון אמר: במצולה שאין בה דגים. והיה
מונח עד רחבעם עלה שישק מלך מצרים [על ירושלים] ונחא את אוצרות בית ה' ואת אוצרות
בית המקדש? בא ורד מלך בוש ונטלו משישק. בא אסא ונטלוהו מלך בוש, ושפרו
לתרומיו בן כתרמיון. באו בני עמון ונטלום מהדרישון בן כתרמיון, בא והישפט ונטלו
מכני עמון, והיה מונח עד אהו. בא סנחריב ונטלו מאהו. בא חזקיה ונטלו מסנחריב, והיה
מונח עד צדקיהו. באו כשדים ונטלוהו מצדקיהו. באו פרסיים ונטלוהו מכשדים. באו יוונים
ונטלוהו מפרסיים. באו רומיים ונטלוהו מיד יוונים, ועדיון מונח כרומי. אמר רבי יהודה
כהנא: שלש סממנויות הכמין יוסף במצרים. אחת הנגלה לקרה, ואחת הנגלה לאנחנונו
בן אסירורם, ואחת נגוה לצדיקים לעתיד לבא. "עושר שמור לבקעלו לרעתו" אמר רבי
שמעון בן לקיש: זו עושר של קרת, שנאמר: "ואת כל הקום אשר ברנליתו" אמר רבי
רבי אלעזר: זה כמותו של אדם ששמעוהו על רגליו. אמר רבי לוי: משאו שלש מאות
פרדות לבנות היו מפתחות בית גנוו של קרת, וכילתו אקלידי וקליפי הנדקא. דיא"ש אדי"ש
כשד"ך מאוד"ך סימן. אמר רבי שמואל בר כהנא אמר רבי יונתן: "אודך פי עניתני" –
אמר דוד; "אכן מאסו הבונים היתה לראש פתח" – אמר ישי; "מאת ה' היתה זאת" –
אמרו אהיו; "הו היום עשה ה'" – אמר שמואל; "אנא ה' הושיעה נא" – אמרו אהיו;
"אנא ה' העליתה נא" – אמר דוד; "פרוך הבא בשם ה'" – אמר ישי; "פרנבוסם מבית
הז' – אמר שמואל; "אל ה' ויאר לנו" – אמרו כותן. "אסרו חג בעבותים" – אמר שמואל;
"אלי אתה ואודך" – אמר דוד; "אלתי ארומקח" – אמרו כותן. תנן בתם: מקום שנתנו
לכפול

רשב"ם

1 זה הפכיר מקום תבירו בשיבה – שידוע
2 לומר זה מקום פלוגי וזה מקום פלוגי. הראב"א
3 ומכיר מקום בחירו, רגל הוא לישוב תמיד
4 שם. עמיק יומין – זה הקדוש ברוך הוא
5 כרביב (נבאל א:). ועמיק יומין יתיב; סתרי
6 תורה – מעשה מרובה ומעשה
7 ופירושו של שם, כרביב (נשות א:). זה שמי
8 לעלם, והמכסה היינו שאינו מוסר אותם לכל
9 אדם אלא למי שרצה, כדאמרינן בפרק
10 'אין הורשך תמינה גיאל'. זה המנעל ברבים
11 שביסך עמיק יומין, ורבי שמעון למכסה סתרי
12 תורה. היה מוססין מתחלה ועתק יתקן גליל
13 ונתן רשות לגלוח, ומי שנגלה אותו וזהב
14 למח שאמרו בספיק זה. למנצח – לשון
15 מנפעל, מדלא כתיב 'לנצח' שמענו שנתון
16 ניצח לבירוחו שינצודו. לולי משה בחירי
17 – אצלמא קרי ליה 'בחירי' משום דעמד
18 בפרץ לפניו, והמנעבס בה משמע שמה אחר
19 בכך. בפני מרת חרין – שמקשרת ואומרת
20 לא תקבלם וזה מקבלם בסתר. נבי מצודה
21 רטיסין 'דגן', שדרך ליתן דגן במצודה
22 שפרסין לפני העופות, כשאן בה דגן אף עוף
23 נפנה אליה. נבי מצולה הידיני מים, רטיסין
24 'דיגים'. וינצלו – הרשיען לשון מצולה
25 מלחמותו של ורד במצרים – גמרא. אמר
26 מלחמותו של ורד באסא – קראי בידבר
27 'דיגים' (ד. כ). ושניו לחרישון – מלך ארם
28 לעור לו על בעשא מלך ישראל, וקרא ינודו
29 (שם ב טו). באו בני עמון ונטלוהו בו – גמרא,
30 מלחמתו ונצלוהו מלחמת סנחריב באחו. קראי. חזקיהו נטלו מסנחריב כשבא המלאך וזהב הנמחה. כשייטת תפשו את צדקיהו – קראי. פרסיים קבלו המלכות מכשדים.
31 כרביב (נבאל א:). 'פירסת מלכותך ורדבת למדי פרסי'. ויונים קבלו המלכות מפרסיים – מפורש בספר יוסיפוס, וגם רומיים שקבלו המלכות מיוונים – מפורש גם וברפר קטא
32 דעבודה ורד (ח.ב). זה עושר של קרת – שמי ששמעוהו ונטרו מן העולם. משי שלש מאות – לאו וקא, וכן כל שלש מאות שבלחמנו. אקלידי – מפתחות. וקולפי –
33 מפתחות. גלילי – מרזופים של עור, ואף על פי בה היה משיך שלש מאות פרדות. אבן מאסו הבונים – זה ורד שהיה צעיר באחו ורעה. נפילת כניינו – לשון רבים. אמרו ארזו.
34 זה היום עשה ה' – שמואל היה מתנבא שסופן לגליל ולשנחה בו שתישיעם מארביהם. העליתה נא אמר דוד – שיליח במלכותו. ארזו ח' בעבותים – הביאו ובוזים ושלמים דרבה
35 לשמות, ומתן דגן למנוב.

1 **זה הפכיר מקום תבירו בשיבה. איפא דאמרי, אמר**
2 **רבי אלעזר: זה המקבל פני בחירו בשיבה, מאי**
3 **'למכסה עמיק יומין' – זה המכסה דברים שפיהם**
4 **עמיק יומין, ומאי ניתוה – סתרי תורה, ואיפא דאמרי:**
5 **זה המנעל דברים שפיהם עמיק יומין, מאי ניתוה?**
6 – שמענו לבו. אקלידי – מפתחות. וקולפי –
7 מפתחות. שקורין בלעזו 'שרוריא'. גלילי – של
8 מרזופים של עור שנתאים על סוסים המורמים
9 ונגמלים. אבן מאסו הבונים – כלומר, דוד
10 שגמנוו לשון עאן היה ועשה ראש, רנפלת
11 בעינור דרען רבים אמרו ארזו. הו חזים עשה ה'
12 – שמואל היה מתנבא עליהם. שסופן לגליל
13 ולשנחה ותישיעם מוד ארביהם. חושיעא נא
14 אמרו ארזו – כלומר, על ידי דוד, ורדו אמר
15 'העליתם נא' שיליח במלכותם. כרנבוסם
16 שמואל – שיכר כולם, כלומר, מברכין אנו
17 אתכם. לנו – לשון רבים. ארזו ח' בעבותים –
18 הביאו ובוזים ושלמים דרבה לשמות.
19 לכלול

לכפול

אמר ר' יוסה מתניתא אמרה כן שלא עשו דבריו כנקיבות דתנינן שאינה נאמנת לומר מת יבמי שתינשא ולא מתה אחותי שתכנס לביתה מפני שאין לה בנים הא אם יש לה בנים נאמנת:

פרק טז

הלכה א משנה האשה שהלך בעלה וצרתה למדינת הים באו ואמרה לה מת בעליך לא תינשא ולא תתייבם עד שתדע שמא מעוברת צרתה היה לה המות אינה חוששת יצאת מליאה חוששת רבי יהושע אמר אינה חוששת:

[דף פ"ב ע"א]

גמרא רב שאיל לרבי חייה רובה ותמתין שלשה ותחלוץ מיד. מה נפשך אם בן קיימה הוא לא נגעה בה חליצה אם אינו בן קיימה הרי חליצתה בידה. אמר ליה לא שני שלשה חדשים אלא אצלה. הא אצל צרתה כמה תמתין מ' חדשים. ותחלוץ מיד. מה נפשך אם בן קיימה הוא לא נגע בה חליצה אם אין בן קיימה הוא הרי חליצה בידה. אתא רבי יהודה בשם רבי אלעזר בשם רבי חייה רובה שלא תהא צריכה כרוז לכהונה. חבריא בשם רבי יוחנן טעמון דרבנן כי ישבו בודאי ולא בספק. יצאת מליאה חוששת שהוא ספק אחד ספק זכר ספק נקיבה מדבר תורה להחמיר. רבי יהושע אומר אינה חוששת שהן שני ספיקות ספק אחד ספק זכר ספק נקיבה ספק בן קיימה אינו בן קיימה שתי ספיקות מדברי תורה להקל:

הלכה ב משנה שתי יבמות זו אומרת מת בעלי וזו אומרת מת בעלי זו אסורה מפני בעלה של זו וזו אסורה מפני בעלה של זו לזו עדים ולזו אין עדים את שיש לה עדים אסורה ואת שאין לה עדים מותרת לזו בנים ולזו אין בנים את שיש לה בנים מותרת ואת שאין לה בנים אסורה נתייבמו מתו יבמין אסורי' להינשא רבי לעזר אמר הואיל והותרו ליבמין הותרו לכל אדם:

גמרא שתי יבמות לזו בנים ועדים ולזו אין כלום זו ניתרת בבניה וזו ניתרת בעדיה. מה טעמא דרבי לעזר משום שאינה חשודה לקלקל צרתה כל עיקר. נישמעניה מן הדא האשה שהלכה היא ובעלה למדינת הים ובאתה ומת בעלי תינשא ותיטול כתובה וצרתה אסורה. וסברין מימר חשודה היא לקלקל את עצמה כדי שתקלקל צרתה ולית ר' לעזר פליג הוי לית טעמא [אלא דלא מקלקלא נפשה] ולא משום שאינה חשודה לקלקל צרתה כל עיקר. והש לומר שמא שילח לה גיטא ממדינת הים.

[דף פ"ב ע"ב]

הגע עצמך שהיה כהן. אמר ר' בא בר זימנא השודה היא לעשות כמה הללים כדי לעשות בני צרתה ממזרין:

הלכה ג משנה אין מעידין אלא על פרוצוף פנים עם החוטם אף על פי שיש סימנין בגופו ובכליו אין מעידים אלא לאחר שלשה ימים. אפילו מגוייד וצלוּב על הצליב והחיה אוכלת בו אין מעידין אלא עד שתצא נפשו ר' יודה בר בבא לא כל האדם ולא כל המקומות ולא כל השעות שוות:

גמרא רב יהודה אמר החוטם עם הלסתות ואתיא דמר רבי ירמיה בשם רב (ישעיהו ג) הכרת פניהם ענתה בם זה החוטם. אמר רב חייה בר בא מאן דבעי דלא מתחכמא יהיב איספלאני על נחיריה ולא מתחכם. כהדא ביומי דארסקינס מלכא הויין ציפוראי מתבעין והוון יהבין איספלאני על נחיריהון ואינן לא מתחכמין. ובסיפא איתמר עליהון לישן ביש ואיתצידון כולהון מן בידו. כתיב (דברי הימים ב יג) ויכו בהם אביה ועמו מתה גדולה מאד. אמר רבי אבא בר כהנא שהעביר הכרת פניהם של ישראל הדא הוא דכתיב הכרת פניהם ענתה בם וגו' זה החוטם. רבי אמי אמר שהושיב עליהם משמרות שלשה ימים עד שנתקלקל צורתן הה"ד (ירמיהו טו) עצמו לי אלמנותיך מחול ימים. ותני כן אין מעידין אלא על פרוצוף פנים עם החוטם. כתיב (דברי הימים ב יג) ולא עצר כה ירבעם עוד בימי אביה ונגפהו י"י וימות. אמר רבי שמואל את סבור שהווא ירבעם אינה אלא אביה ולמה ניגף רבי יוחנן אמר על שהישד את ירבעם ברבים הה"ד (שם) ואתם המון רב ועמכם עגלי הזהב אשר עשה לכם ירבעם לאלהים. ריש לקיש אמר על שביזה את אחיה השילוני. הדא הוא דכתיב (שם) ויקבצו אליו אנשים בני בליעל על דצווה לאחיה השילוני. ורבנין אמרין על ידי שבאת ע"ז לידו ולא ביערה הה"ד (שם) וירדוף אביה אחרי ירבעם וילכד ממנו ערים את בית אל ואת בנותיה וכתיב (מלכים א יב) וישם את האחד בבית אל ואת האחד נתן בדן. אף על פי שיש בגופו ובכליו ולא כן תני מנין לאחיוך שטעה אתה מחזירו בין בגופו בין בכליו שנייא היא שהסימנין דרכן להשתנות.

[דף פ"ג ע"א]

כיני מתניתא אין מעידין אלא עד לאחר שלשה ימים. ר' בריה ורב פפי רבי יהושע דסיכנין בשם רבי לוי כל תלתא יומין נפשא טייסא על גופה סברה דהיא חזרה לגווה כיון דהיא חמית ליה דאישתני זיווהון דאפוי היא שבקא ליה ואולא ליה ומן תלתא יומין ולהלן הכרם נבקעת על פניו ואומרת לו הילך מה שגזלת והמסת. רבי חגי בשם רבי יאשיה מיייתי לה מהדא קרא (מלאכי ב) וזריתי פרש

על פניכם ואפי' פרש חגיכם באותה שעה (איוב יד) אך בשרו עליו וכאב ונפשו עליו תאבל: פיסקא:
 אפילו ראוהו מגוייד: אני אומר בחרב מלובנת נכוה והיה. וצלוב על הצלוב אומר אני מטרונא
 עברה עליו ופדאתו. והחיה אוכלת בו אני אומר נתרחמו עליו מן השמים. נפל לבור אריות אין
 מעידין עליו אומר אני נעשה לו ניסים כדניאל. נפל לכבשן האש אין מעידין עליו אומר אני נעשה
 לו ניסים כחנניה מישאל ועזריה. נפל לבור מלא נחשים ועקרבים אין מעידין עליו. רבי יהודה בן
 בבא אומר אומר אני חבר היה. נפל ליורה בין של מים ובין של שמן אין מעידין עליו רבי אבא אומר
 של שמן מעידין עליו של מים אין מעידין עליו. ר' יודה בן בבא רבי זעירא רבי הננאל בשם רב
 הלכה כרבי יהודה בן בבא. מיליהון דרבנן פליגין דמר רבי ירמיה מעשה באחד שנפל לירדן ועלה
 לאחר שבעה עשר יום והכירו שצרפתו הצינה והשיאו את אשתו:

הלכה ד משנה נפל במים בין שיש להם סוף בין שאין להם סוף הרי אשתו אסורה אמר ר' מאיר
 מעשה באדם אחד שנפל לבור הגדול ועלה לאחר שלשה ימים אמר רבי יוסה מעשה בסומא שירד
 למבול במערה וירד מושכו אחריו ושהו כדי שתצא נפשם והשיאו את נשותיהן ושוב מעשה בעסיה
 באחד ששילשלוהו לים ולא עלה בידן אלא רגלו אמרו חכמים מן הארכובה ולמעלן תינשא מן
 הארכובה ולמטה לא תינשא:

גמרא נפל למים בין שיש להם סוף בין שאין להם סוף אשתו אסורה דברי רבי מאיר וחכמים
 אומרים מים שאין להם סוף אשתו אסורה שיש להם סוף אשתו מותרת. א"ר מאיר מעשה שנפל
 לבור הגדול ועלה לאחר שלשה ימים. אמר לו אין מזכירין מעשה ניסין. אמר רבי מעשה בשנים
 שירדו לכמור מכמורת לירדן לציתותי. ראה אחד מחילה של דגים ונכנס לתוכה וביקש לצאת לא
 היה מוצא פיתחה של מערה ובא חבירו ועמד על פיתחה של מערה ושהא כדי שתצא נפשו ובא
 והגיד בתוך ביתו ובשחרית זרחה החמה והכיר פתחה של מערה ויצא ובא ומצא הספד קשור בתוך
 ביתו. אמר ר' עקיבה מעשה

[דף פ"ג ע"ב]

שעשיתי מפרש בים הגדול וראיתי ספינה אחת ששקעה בים והייתי מצטער על תלמיד חכם אחד
 שהיה בתוכה וכשבאתי למגוזה של קפודקיא והתחיל מקדמיני ושואל לי שאלות נומתי לו בני היאך
 פלמת' נומה לי רבי מרפני גל לחבירו וחבירו לחבירו עד שהקיאני ליבשה. באותה שעה אמרתי
 גדולים דברי חכמים שאמרו מים שאין להם סוף אשתו אסורה מים שיש לה סוף אשתו מותרת. אמר
 רבי אבהו אם הים גליני והביט לארבע רוחותיו וראה שאין שם כרייה משיאין את אשתו. ושוב

מעשה באסיה באחד ששלשלנו לים ולא עלת בידם אלא רגלו. תני רצו להתוך ספוגים ובאו ומצאו אותו שולחני בעכו. רבי חגי בעא קומי רבי יוסי לא מסתברא נותנין לו שהות כדי טריפה אמר ליה אף אנא סבור כן:

הלכה ה משנה אפילו שמע מן הנשים אומרים מת איש פלוני דיים רבי יודה אמר אפילו שמע מן התינוקות אומרים הרי אנו הולכים לספוד ולקבור את איש פלוני בין מתכוין בין שאינו מתכוין רבי יודה בן בבא אומר בישראל עד שיהא מתכוין ובגוי אם מתכוין אין עדותו עדות:

גמרא שמע קול המקוננת מיבבתו בין המתים אין עדות גדול מזו. מקמנטריסי המלך מת פלוני נהרג פלוני אין משיאין את אשתו <אבד פלוני נהרג פלוני> מבית דין שלישי מת פלוני נהרג פלוני משיאין את אשתו. אבד פלוני נהרג פלוני. אינו בעולם אבד פלוני אנה אומר רבך מן עלמא. נתרי פלוני אנה אומר אתרין פלוני מאכל. פלוני אינו בעולם טיפה רוחיה עליה. שקעה ספינתו בים אתיא כהדא דתמר רבא בר זבדא בשם רב מעשה באבא סימי ששקעה ספינתו בים והוא לא היה בתוכה והכא כן. איזו היא מתכוין רבי יוחנן אומר כל שמוכירין לו אשה. רבי שמעון בן לקיש אמר כל ששואלין אותו והוא משיב. אמר ר' חגי לרבי יהושע בן לוי זכור רבי בשלישי וכמה זקנים כל שהיו מתריסין כנגד רבי הושעיה ביד למעבד כהדה דר' שמעון בר לקיש והוא לא מקבל עליו. רב יהודה בשם רב אין הלכה כרבי יהודה בן בבא בישראל

[דף פ"ד ע"א]

ומילהון דרבנין אמרין כן דמר ר' שמואל רבי אבהו רבי עקיבה בר אחא בשם רבי יסא אין בודקין עידי מיתה בדרישה והקירה. מעשה באחד שבא להעיד לפני רבי טרפון על האשה שנשאת אמר לו בני היאך אתה מעיד על האשה שתנשא. אמר לו ר' עמנו היה בשיירה וירד הגיים עלינו ונתלה ביהור של זית ופשחו ורדף הגיים וחזר נומתי לו בני משבחך אני בארי נומה לו יפה כיוונת לשמי אני נקרא בעירי יוחנן בן יונתן ארי מכפר שיחלה אמרתי לו בני יפה אמרת יונתן בן יוחנן ארי מכפר שיחלה אמר לי לא כך אמרתי אלא יוחנן בן יונתן אריה מכפר שיחלה אמרתי לו והלא כך אמרת יונתן בן יוחנן ארי מכפר שיחלה אמר לי לא כך אמרתי אלא יוחנן בן יונתן אריה מכפר שיחלה. לאחר הימים חלה ומת ובדק רבי טרפון את עדותו והשיאו את אשתו. או נימר משום מה בכך אשכח תני אין בודקין עידי מיתה בדרישה והקירה דלא כרבי טרפון דרבי טרפון אומר בודקין עידי מיתה בדרישה והקירה:

הלכה ז משנה מעידין לאור הנר ולאור הלבנה ומשיאין על בת קול מעשה באחד שעמד על ראש ההר ואמר איש פלוני בן איש פלוני ממקום פלוני מת הלכו ולא מצאו שם אדם והשיאו את אשתו שוב מעשה בצלמון באחד שאמר אני איש פלוני בן פלוני נשכני נחש והרי אני מת הלכו ולא הכירוהו והשיאו את אשתו:

גמרא אמר רבי חנינא לימדני רבי יונתן והן שראו בוכיה של אדם. רב אחא בשם רבי חננא תמן תנינן מי שהיה מושלך בבור ואמר כל השומע את קולי יכתוב גט לאשתו הרי אלו יכתבו ויתנו ומר רבי יונתן והן שראו בוכיה של אדם. רבי אחא בשם רבי חננא בשם רבי חנינא הדא דתימר בשדה אבל בעיר אפילו לא בוכיה של אדם. והן תנינן מי שהיה מושלך בבור ואמר כל מי ששומע את קולי יכתוב גט לאשתו הרי זה יכתבו ויתנו ומר רבי יונתן והוא שראו בוכיה של אדם. אמר רבי אבון המזיקין מצויין בבורות כדרך שהן מצויין בשדות. תמן תנינן המסית זה הדייט והניסית זה ההדיוט. הא חכם לא. מכיון שהוא ניסית אין זה חכם מכיון שהוא מסית אין זה חכם. כיצד עושין לו להערים עליו מכמינים עליו ב' עדים בני אדם בבית הפנימית ומושיבין אותו בבית החיצון ומדליקין נר על גביו כדי שיהו רואין אותו ושומעין את קולו שכן עשו לבן סטרא בלוד שהכמינו לו שני תלמידי חכמים והביאוהו לבית דין וסקלוהו. וכה תאמר אבן. שנייא היא דמר אני. אף הכא אני. שלא יברח וילך לו וילך ויסית את אחרים עמו. תמן תנינן המביא גט ואבד ממנו אם מצאו על אתר כשר ואם לאו פסול. איזהו על אתר ר' יוחנן אמר כל שלא עברו שם שלשה בני אדם. עבר גוי מהו נישמעניה מן הדא אדא בר בר חנה אייתי גיטא ואבד מיניה אשכחיה חד סרקאי אתא עובדא קומי רבנן ואכשרון הדא אמרה עבר גוי כשר.

[דף פ"ד ע"ב]

נימר סימן הוי ליה בהיה ולא כן תני אין סימן לגיטין. בההוא דו אמר תרתי שורין כרם הכא ה"א שבו היה נקוד. רבי עזרא בעי קומי רבי מנא הכא למה הוא פסול אני אומר אחד היה שם והיה שמו כשמו. הגע עצמך שבדקו כל אותו מקום ולא מצאו שם אחד כשמו. ולא משום חומר היה בעריות. והא תנינן הלכו ולא מצאו שם אדם והשיאו את אשתו הלכו ולא הכירוהו והשיאו את אשתו אמר ליה רבי מנא כן אמר ליה ר' שמי רבי אחא בשם רבי בון בר חייא האישה הזוה בידו ב' גיטין ובידו א' כשר וא' פסול אבד את הכשר והשליך את הפסול בשעה שמצא אני אומר את הפסול מצא:

הלכה ז משנה אמר רבי עקיבה כשירדתי לנהרדעא לעיבור השנה מצאני נחמיה איש בדלא אמר לי שמעתי שאין משיאין את האשה בארץ ישראל על פי עד אחד אלא יהודה בן בבא נימיתי לו וכן

הדברים אמר לי אמור להם משמי אתם יודעים שהמדינה הזאת משובשת בגייסות מקובל אני מרבן גמליאל הזקן שמישיאין האשה על פי עד אחד וכשבאתי והרציתי הדברים לפני רבן גמליאל שמה לדברי ואמר מצינו חבר ליהודה בן בבא מתוך דברים נזכר רבן גמליאל שנהרגו הרוגים בתל ארזא והשיא רבן גמליאל את נשותיהן על פי עד אחד והוחזקו להיות משיאין עד מפי עד ומפי אשה ומפי שפחה:

גמרא מצאו כתוב בשטר מת פלוני נהרג פלוני רבי ירמיה אמר משיאין את אשתו. ר' בון בר כהנא אמר אין משיאין את אשתו. מתניתא מסייעא לדין ומתניתא מסייעא לדין. מתניתא מסייעא לר' ירמיה ע"פ עדים. לא על פי כתבן ולא ע"פ מתורגמן ולא עד מפי עד. ועכשיו אין משיאין עד מפי עד. ודכוותה על פי כתבן ועל פי מתורגמן משיאין. ומתניתא מסייעא לרבי בון בר כהנא יפה כח העדים מכח השטר וכח השטר מכח העדים שהעדים שאמרו מת פלוני נהרג פלוני משיאין את אשתו. מצאו כתוב בשטר מת פלוני נהרג פלוני אין משיאין את אשתו. יפה כח השטר מכח העדים שהמלוה את חבירו בעדים גובה מנכסיו בני חורין בשטר גובה מנכסין משועבדין:

הלכה ח משנה ר' לעזר ור' יהושע אומר אין משיאין את האשה על פי עד אחד רבי עקיבה אומר לא על פי אשה ולא על פי קרובים:

גמרא תנינן הוחזקו להיות משיאין עד מפי עד מפי אשה ואשה מפי אשה ומפי עבד ומפי שפחה ומפי קרובים ואת אמר הכין. מתניתין כמשנה הראשונה:

הלכה ט משנה אמרו לו מעשה בבני לוי שהלכו לצוער עיר התמרים וחלה אחד מהם בדרך והניהוהו בפונדק ובחזירתן אמרו לפונדקית איו הכירינו נומת להם מת וקברתיו והשיאו את אשתו אמרו לו לא תהא כהנת כפונדקית אמר להם כשתהא הפונדקית נאמנת הפונדקית הוציאה להן מקלו ומנעלו ותרמילו וספר תורה שהיה בידו:

גמרא הפונדקית הוציאה להן מקלו ומנעלו ואפונדתו וספר תורה שהיה בידו. רבי אחא בשם רבי חנינא

פרק ראשון

[דף א' ע"א]

הלכה א' מתני' בתולה נישאת ביום הרביעי ואלמנה ביום החמישי שפעמים בשבת בתי דיני יושבין בעיירות ביום השני וביום החמישי שאם היה לו מענת בתולים היה משלים לבית דין:

גמרא בר קפרא אמר מפני שכתוב בהם ברכה והלא אין כתיב ברכה אלא בחמישי ובששי בלבד בחמישי בעופות ובדגים בששי באדם והנה אמר רבי יוסי טעמא דבר קפרא רביעי אור חמישי חמישי אור ששי והלא כתיב ברכה בשביעי אין כתיב ברכה בכריות אלא ביום מפני שאין כתיב ברכה בכריות הא אילו הנה כתיב ברכה בכריות היתה נישאת בשבת לא בן תני לא יבעול אדם בעילה בתחילה בשבת מפני שהוא עושה חבורה אלא באחרים מפני שאחרים מתירין כלום אחרים מתירין אלא בשבטם שעד שלא נכנסו זכאי לא במציאתה ולא במעשה ידיה ולא בהפר נדריה משבטם זכאי במציאתה ובמעשה ידיה ובהפר נדריה אם אמר את בן נמצאתה פקונה קניין בשבת אמר ר' מנא הדא אמרה אילין דכנסין אמר לן צריף לכונסה מבועוד יום שלא יהא פקונה קניין בשבת רבי לעזר מיייתי לה טעם דמתני' שאם היה לו מענת בתולים היה משלים לבית דין מתניתא מסייעא לרבי לעזר מן הפקדה והילך נהגו לישאת בשלישי ולא מיהו בידן חכמים בשני אין שומעין לו ואם מפני האונס מותר מהו מפני האונס מפני הקשפים מה בין שני לשלישי לא

[דף א' ע"ב]

דומה משתהא יום אחד למשתהא שני ימים וישתהא שני ימים שלא יערב עליו הפקדה ויערב עליו הפקדה לית יכול דאמר רבי אילא בשם ר' אלעזר מציא הפתח פתוח אסור לקיימה משום ספק מוסקה וחש לומר שמוא אנוסה היא קול יוצא לאנוסה ואפילו תחוש לה משום אנוסה לא ספק אחד ספק אנוסה ספק פתוחה מדובר תורה להחמיר אמר רבי יוסי ואפילו תחוש לה משום אנוסה שתי ספיקות ספק אנוסה ספק פתוחה ספק משנתארסה ספק עד שלא תארס שתי ספיקות מדובר תורה להקל קידשה בהופה לית ליה באילין קנסייא אמרין רבי מתניה עבד לברתיה בן על דעתיה דר' לעזר במקום שפתי דינין יושבין בכל יום תינשא בכל יום ובמקום שאין בתי דינין יושבין בכל יום לא תינשא כל עיקר שלא לעקור זמנו של רביעי ויעקור זמנו של רביעי אף הוא אית לה פתחא דתני בר קפרא בר קפרא אמר מפני שכתוב בהן ברכה ותינשא בראשון וישלים לבית דין בשני אית דבעי מימר שלא לעקור זמנו של רביעי ואית דבעי מימר פתחא דתני בר קפרא דבר קפרא אמר מפני שכתוב בהן ברכה

שוין שאינה נישאת לא בערב שבת ולא במוצאי שבת לא בערב שבת מפני כבוד שבת ולא במוצאי שבת הכרייא אמרין מפני הטורח רבי יוסי אומר

[דף ב' ע"א]

מפני כבוד שבת מתניתא מסייעא להכרייא מפני מה אמרו בתולה נישאת ביום הרביעי כדי שיהא אדם מתקין צרכיו ג' ימים זה אחר זה ר' בא בר בהן אמר קומי רבי יוסי רבי אחא בשם רבי יעקב בר אידי אסור לאדם לישא אשה בערב שבת הדיא דאת אמר לעשות סעודת אירוסין הא לארוס יארם שמואל אמר אפילו בתשעה באב יארם שלא יקדמנו אחר מחלפא שיטתא דשמואל תמן הוא אמר (תהלים סח) אלהים מושיב יחידים ביתה וגו' (שם סג) במאזנים לעלות המה מהכל יחד ובההוא אמר אבין אלא שלא יקדמנו אחר בתפילה ואף על פי כן לא קיימה רבי הונקיה רבי חייה בשם רבי אבהו אמר אסור לדון דיני ממונות בערב שבת והא מתניתא פליגא לפיכך אין דנין לא בערב שבת ולא בערב יום טוב דיני נפשות הא דיני ממונות דנין ותני רבי תייה בן דנין דיני ממונות בערב שבת אכל לא דיני נפשות פאן להלכה פאן לדבר תורה רבי יונה בשם רבי קריספא בוגרת כחבית פתוחה היא הדיא דאת אמר שלא להפסידה מכתובתה אכל לקיימה אינו רשאי משום ספק ואתייה ביי דרבי הנינא דרבי הנינא אמר מעשה באשה אחת שלא נמצאו לה בתולים וכא מעשה לפני רבי אמר לה איכן הן אמרה ליה מעלותיו של בית אבא היו גבוהין ונשרו והאמינה רבי הדיא דתימר שלא להפסידה מכתובתה אכל לקיימה אינו רשאי משום ספק ואתייה ביי דתנינן תמן בתולה

אלמנה גרושה וחלוצה מן האירוסין כתובתן מאתים ויש להן טענת בתולים בתולה אלמנה גרושה חלוצה מן הנשואין כתובתן מנה ואין להן טענת בתולים הדיא דאת אמר בכתובת מנה מאתים אכל לקיימה אינו רשאי משום ספק ואתייה ביי דתנינן תמן האוכל אצל חמיו ביהודה שלא בעדים אינו יכול למעון טענת בתולים מפני שהוא מתניח עמה הדיא דמר לכתובת מנה מאתים אכל לקיימה אינו רשאי מפני ספק ואתייה ביי דתנינן הנושא את האשה ולא מצא לה בתולים היא אומרת משאירסתני נאנסתי ונסתחפה שרד והוא אומר לא כי אלא עד שלא אירסתיה והיה מקחי מקח טעות הדיא דמר לכתובת מנה מאתים אכל לקיימה אינו רשאי משום ספק ואתייה ביי

[דף ב' ע"ב]

דתנינן תמן היא אומרת מופת עין אני והוא אומר לא כי אלא דרוסת איש את הדיא דתימר בכתובת מנה מאתים אכל לקיימה אינו רשאי משום ספק וכולהו מן ההיא דאמר רבי הילא בשם ר' אלעזר מצא הפתח פתוח אסור לקיימה משום ספק ומה על דעתיה דרבי לעזר בוגרת אימתי היא

נישאת בתולה מן הנישואין אימתי היא נישאת מוכת עין פרבי מאיר אימתי היא נישאת נישמעינה מן הדא אם יש עדים שיצאת בהינומא ולא אידבר רביעי הדא אמרה דלית רביעי כלום ואלמנה ביום החמישי שאם אומר את לו באחד מכל ימות השבת אף הוא משכים ויוצא למלאכתו מתוך שאת אומר לו בחמישי בשבת אף הוא שמח עמה חמישי ששי ושביעי משה התקין שבעת ימי המשתה ושבועת ימי האכל ולא התקין לאלמנה כלום אף על גב דתימר לא התקין לאלמנה כלום מעונה ברכה מבועז דכתיב (רות ד) ויפה בעז עשרה אנשים מזקני העיר ויאמר שכו פה וישבו אמר רבי אלכסנדר מייזן שאין קמן רשאי לישב עד שיאמר לו הגדול שב אמר רבי פינחס מייזן לבית דין שאין ממזנין זננים בבתי משתיות שלהן אומר רבי לעזר בי רבי יוסי מייזן לברכת התנים שהיא בעשרה אומר ר' יודה בר פזי ולא סוף דבר בחר לבתולה אלא אפילו אלמון לאלמנה מבועז שהיה אלמון ורות היתה אלמנה וכתיב (שם א) ותהם כל העיר עליהם ואיפשר בן כל קרתא מתבהלה בגין נעמי על עליבתא אלא אשתו של בעז מתה באותו היום עד כל עמא גמל הסדא נכנסה רות עם נעמי ונמצא זו יוצאת וזו נכנסת תני אומרים ברפת התנים כל שבועה אומר ליה רבי יוסי והא תני רבי חייא אומרים ברפת אכלים כל שבועה אית לך מימר מפקין מתא כל שבועה מאי פדון מה פאן מנחם עמו אף פאן משמח עמו מה פאן מזכירין אף פאן מזכירין תני אומר רבי יודה ביהודה בראשונה היו מעמידין אותן שני שושבינין אחד משל פלה ואחד משל חתן אף על פי כן לא היו מעמידין אותן אלא בשעת נישואין ובגליל לא היו עושין כן ביהודה בראשונה היו מייחדין חתן אצל הפלה שעה פדי שיהא לבו גם בה ובגליל לא היו עושין כן ביהודה בראשונה היו השושבינין מפשפשוין במקום החתן ובמקום הפלה ובגליל לא היו עושין כן ביהודה בראשונה היו השושבינין ושינין במקום חתן ובמקום פלה ובגליל לא היו עושין כן

[דף ג' ע"א]

כל שלא נהג כמנהג זה אינו יכול למען מענת בתולים תמן תנינן כל גפן יש בה זין ושאיין בה זין מרוקמי ר' ירמיה בעי מעתה אין מענת בתולים בר' יודה אומר רבי יוסה כל גרמא אמרה שיש מענת בתולים פרבי יודה דתני אומר רבי יודה ביהודה בראשונה היו מעמידין שני שושבינין א' משל חתן ואחד משל פלה אף על פי כן לא היו מעמידין אלא לנישואין ובגליל לא היו עושין כן וכו' עד ושינין במקום חתן ובמקום פלה ובגליל לא היו עושין כן מאי פדון עליה להביא ראיה שהיא ממשפחת מרוקמי רבי ירמיה סבר מימר מנהג יהודה בגליל אומר ליה רבי יוסי וכי מנהג יהודה בגליל עדות תורה היא אלא מנהג יהודה ביהודה ומנהג גליל בגליל מפיין דתימר אינה עדות תורה לא ועמוד אלא שלא יפרצו בנות ישראל בזימה אם בשכיל שלא יפרצו בנות ישראל בזימה אפילו מעמיד לא

יהא נאמן רבי יוסי בשם רבי אילא אין אדם עשוי להוציא וציאותיו ולהוציא שם רע על אשתו אם משום שאין אדם עשוי להוציא וציאותיו ולהוציא שם רע על אשתו אפילו אינו מעמיד יהא נאמן אמר בי הילא מפני תשד אחד מפני פרוץ אחר מה אנן קיימין אם בשפישפש ומצא הרי מצא אם בשלא מצא הרי פישפש לא פישפש אלא הכין אנן קיימין בשלא פישפש ומצא היא אומרת דם בתולים היא והוא אומר לא כי אלא דם צפור היא הורע כחו שלא נהג כמנהג זה הדא דתימר שלא להפסידה מכתובתה אבל לקיימה אינו רשאי משום ספק סוטה ותייא ביי דתנינן תמן בתולה ואלמנה וכו' וכולהו מן ההין דאמר רבי הילא בשם רבי לעזר מצא פתח פתוח אסור לקיימה משום ספק סוטה תני טענת בתולים כל שהן מעשה באשה אחת שלא נמצא לה בתולים אלא פעין החרדל ובאת לפני רבי ישמעאל בי רבי יוסי אמר לה כמותך ירבו בישראל רבי זכריה חתניה דרבי לוי מקללה כגנישי ראוייה לסמייה סגי נהורא חכרייה אמר מקנתר לה כל אשה שדמייה מעוטין וולדיה מעוטין רבי יוסי אמר

[דף ג' ע"ב]

מקלם לה כל אשה שדמייה מעוטין אינה מצויה לטמא מטקרות.

הלכה ב מתני' בתולה כתבתה מאתים ואלמנה מנה בתולה אלמנה גרושה וחלוצה מן האירוסין כתובתן מאתים ויש להן טענת בתולים הגיורת והשבויה והשפחה שנפדו שנשאתררו ושנתגירו פחותות מבנות שלש שנים ויום אחד כתובתן מאתים ויש להן טענת בתולים:

גמ' הונה בשם שמואל בשקל הקודש רבי בא בר בינא אמר מטבע יוצא מתניתא מסייעה לר' בא בר בינא והמש סלעים של בן במנה צורי שלשים של עבד חמשים של אונם ושל מפתח מאה של מוציא שם רע כולן בשקל הקודש במנה צורי ולא תנא כתובת אשה עמהן אמר ר' אבין כלום למדו מכתובת אשה לא מכונס וממפתח מכיון דתנינן האונם והמפתח כמאן דתנא כתובת אשה עמהן עד כדון בתולה אלמנה מאי אמר רבי היננא דיהה לאלמנה שתיטול מחצית בתולה אמר רבי הייה בר אדא אפילו ניתני כתובת אשה עמהן לית כל אילין רבנין פליגי רבי חנניה ורבי יונתן תריהון אמרין מטבע יוצא רבי יהושע בן לוי אמר מטבע יוצא ר' יעקב בר אחא רבי אימי רבי שמעון בן לקיש בשם ר' יודן נשויא: מטבע יוצא. אמר רבי יוחנן: סלעים סבירינן מנהינות ירושלמיות, אילין אמרין אבן ואילין אמרין אבן, אלא אף הוא חזר וסבר דכוותהון ולית כל מיליית אבן אילין אמרין אבן ואילין אמרין אבן הוא אף הוא חזר ואמר דכוותהון, אתא עובדא קומי דרבי חנינה באשה שהיתה כתובתה פחותה מאתים וזו, ואמר תמול מה שכתב לה אמר לרבי מנא שב וחתום אמר לה אשוי

שיטתך וכח התום לא רבי הייא דאמר בשם שמואל בשקל הקודש רבי אבדומא דציפורי בשם רבי חונה משם

[דף ד' ע"א]

ויתור. מעונה אשה שהיתה פתובה פחותה ממתים תמזין פתובה כדי שתיטול בשקל הקודש אמר בשם ר' חונה במקום שאין פותבין פתובה אבל במקום שפותבין פתובה מה דו מפקא היא גובה אמר ר' יוחנן ותני בן הרש שגשא פיקחת אין לה עליו מזונות ולא פתובה ואם מתה הוא יורשה שהיא רצתה לזוג לו נכסיה והוא לא רוצה לזוג לה בנכסיו פיקח שגשא הרשת יש לה עליו מזונות וכתובה ואם מתה אינו יורשה שהיא רוצה לזוג לה נכסיו והיא לא רצתה לזוג לו נכסיה והרשת יש לה קניין ויש לה פתובה רבי ירמיה בשם רבי לעזר תיפתר בשפנסה פיקחת פנסה רבי יעקב בר אהא בשם רבי לעזר שפנסה פיקחת ונתהרשה מפל מקום לא פיקחת פנסה רבי יעקב בר אהא בשם רבי לעזר תיפתר שהיתה הרשת ונתפקחה פנסה פיקחת ונתהרשה שלא תאמר הואיל והיתה הרשת תהיילא אין לה פתובה פנים בן צריך למימר יש לה רבי יוסי לא אמר בן אלא אילו מי שבא על ההרשת שמה אין לה קנס וכל שאין לה קנס אין לה פתובה אמר רבי יודן וכי בקנס הדבר תלוי הרי בוגרת אין לה קנס ופתובה מאתים הרי פתובה מן הנישואין יש לה קנס ופתובה מתנה הרש או שוטה שפנסו פיקחת אף על פי שחזר והרש ונתפקח שוטה ונתפקח אין לה פתובה רצה לקיימה פתובה מנה. רבי לעזר בשם ר' חנינה והוא שבא עליה משנתפקח ומשגשגתה אבל אם לא בא עליה משנתפקח ומשגשגתה אפילו פתובת מנה אין לה פחותות מפנות שלש שנים ויום אחד. רבי יוסי בשם ר' חייא בר אשי רבי יונה רב חייא בר אשי בשם רב למה זו דומה לעושה גומא בפשר וחזר ומתמלא תני רבי חייא לעובר את העין וחוזרת וצוללת. אמר רבי יוסי מתניתא אמרה בן פחותות מיבן פנותן אצבע בעין אמר רבי אבין (תהלים נו) אקרא לאלהים עליון לאל גומר עלי בת שלש שנים ויום אחד ונמלכין בית דין לעוברו הפתולין חוזרין ואם לאו אין הפתולין חוזרין:

הלכה ג מתני' הגדול שבא על הקטנה ותקטן שבא על הגדולה ומופת עין

[דף ד' ע"ב]

פתובה מאתים דברי רבי מאיר והקמים אומרים מופת עין פתובה מנה:

גמ' אי זהו קטן ואי זהו קטנה משום רבי יהודה בן הגרא אמרו קטן פחות מכן תשע שנים ויום אחד וקטנה פחותה מבת שלשה שנים ויום אחד ניהא גדול שבא על הקטנה הפתולין חוזרין קטן

מסכת פלים מציצא פרק אחד עשר

א. ערכה שהיא פחותה משני לוגין - הרי היא כקערה, ושעורה בזיתים, ומשני לוגין עד תשעה קבין - אפלו זבין וזבות נדות ויולדות, יושבות ושוכבות בתוכה - טהורה ממדרס, וטמאה טמא מת. נסדקה ואינה מעמדת את הרגלים, אלא המים כדי להדיח בה אחת מרגליו - מקבלת טמאת מדרס; דברי רבי יוסי בן רבי יהודה. רבי אומר: כשיחשב עליה רבי יוסי אומר: נטמאת ונטהרת אפלו עשרה פעמים ביום, כיצד? הניחה בגשמים ונתפחה - טהורה. בקדים ונסדקה - טמאה, מטהרת ומטמאת אפלו עשרה פעמים ביום. נפחתה במוציא זיתים - טהורה מכלל הטמאה. חשב עליה - רבי מטמא וחכמים מטהרים, ואומרים: עד שיעשה בה מעשהו. יתר על כן, שנסדקה, אפלו זבין וזבות נדות ויולדות יושבות ושוכבות בה - טהורה. נפחתה במוציא רמונים - טהורה מכלל הטמאה. חשב עליה - רבי עקיבא מטמא וחכמים מטהרין, עד שיקצצו. אמר רבי יוסי: מעשה שהביאו מכפר עריס לפני רבי שמעון בן גמליאל, יותר מששים ערבות, והיה משערן, גדולה לסאה סאה, וקטנה לשני לגין. וקרובים דברים של סאה סאה, מחזקת תשעה קבין.

ב. ערכת הפיסונות¹ שמשני לוג ועד תשעה קבין - בית שמאי אומרים: מדרס. ובית הלל אומרים: טמא מת. והחבית² - בית שמאי אומרים: מלאה ועומדת. ובית הלל אומרים: מלאה ועומדת וצורה. רבי יהודה אומר: חלוף הדברים. יד הקרדם - חבור

לטמאה, בין בשעת מלאכה ובין שלא בשעת מלאכה. ואם לא קבעו כל צרכו - הרי זה אינו חבור. מקל שקבעו בקרדם לבקע בו לשעה, בשעת מלאכה - חבור. שלא בשעת מלאכה - אינו חבור. מסמר שנתנו בדיוסטר³ להיות מסיף עליו - חבור לטמאה, בין בשעת מלאכה ובין שלא בשעת מלאכה. מקל שקבעו בדיוסטר, בשעת מלאכה - חבור. שלא בשעת מלאכה - אינו חבור. קבעו בכלונס - אינו חבור לו. כסא שקבעו בכלונס - טמא, ואינו חבור לו. עשה בו כסא - אין טמא אלא הצרף. וכמה הוא הצרף? מקום שיביה טפח. כסא שנתנו בבנין, ובנה עליו כדרף ושיבתו - טמא. שלא כדרף ושיבתו - טהור. קבעו, אפלו שלא כדרף ושיבתו - טהור. נתנו למעלה, אפלו שלא כדרף ושיבתו - טמא. קבעו כדרף ושיבתו - טהור. נתנו למעלה, אפלו כדרף ושיבתו - טמא. קבעו, אפלו כדרף ושיבתו - טמא. שלא כדרף ושיבתו - טהור.

ג. ארוכה של מטה שעשה לקורות - היא טמאה ומטה טמאה. קבעו - היא טהורה ומטה טמאה. שתי ארכות של מטה שעשאן לקורה - הן טמאות ומטה טמאה. קבען - הן טהורות ומטה טהורה. מפץ שעשאו לקורה, אף על פי שמשתמש בו - טהור. היה טמא ועשאו לקורות - טמא, עד שיקבענו במסמר. במה דברים אמורים? מלמטה, אבל מלמעלה, קבעו ולא נתן עליו מעזיבה, נתן עליו מעזיבה ולא קבעו - טמא. קבעו ונתן עליו מעזיבה - טהור. מאימתי טהרתו? בית שמאי אומרים? משיחבל. ובית הלל אומרים: משיחבר -

¹ לפזרה והוא מכריז עליו את החוט. וקמני במתניתין דאינו חבור, וכשיטמא מקל אחד לא נטמא חברו. וקאמר תבא, דאם קבעו הדיוסטר במקומו... (באור הגר"א).

¹ פרוש, מה שמוזכרין בהן טיט ואבנים מבנין (באור הגר"א).

² הגר"א גורס פאן - 'חממת'.

³ פרוש, שיש אצל האמן העושה כשיחות מקל שיש לו שני ראשיו, דהינו אחד לצפון ואחד

ששה טפחים בין מעדן למעדן, טפח מכאן וטפח מכאן – טמאה. פחות מכן – טהורה. ואם מתחלה עשאה לכך, אפלו פחות מכן – טמאה. רבי נתן אומר: שירי מחצלת – שבעה טפחים ושירי המפץ – ששה טפחים.

מסכת פלים בתרא פרק ראשון

א. הנוגע בעמודין שבצדדין, מכאן ומכאן, ובמכבש שעל גבי הקנים, אף על פי שחקוק ומקבל – טהור. ואינו טמא אלא הנוגע בכרזל לבד. נדה שמשכה את החבל, ודרסה⁴ על הקנה העולה ויורד – הבגד טמא. מעשה באשה אחת שהיתה אורגת בגד בטרה, ובאת לפני רבי ישמעאל, והיה בודקה. אמרה לו: רבי! יודעת אני שלא נטמא הבגד, אלא שלא היה בלבי לשומרו. מתוך בדיקות שהיה בודקה רבי ישמעאל, אמרה לו: רבי! יודעת אני שנכנסה נדה ומשכה עמי בחבל. אמר רבי ישמעאל: כמה גדולים דברי חכמים! שהיו אומרים: לא נתכונן לשומרו – טמא. שוב מעשה, באשה אחת שהיתה אורגת מפה בטרה, ובאתה לפני רבי ישמעאל, והיה בודקה. אמרה לו: רבי! יודעת אני שלא נטמאת המפה, אלא שלא היה בלבי לשומרה. מתוך בדיקות שהיה רבי ישמעאל בודקה, אמרה לו: רבי! יודעת אני שנפסקה נימה וקשרתיה כפי. אמר רבי ישמעאל: כמה גדולים דברי חכמים! שהיו אומרים: אם לא נתכונן לשומרו – טמא.

ב. חלדה שגנרה את העירה שהוא עתיד להחזירה, והכניסתו לבית שהמת בתוכו, אף על פי שאין באהל אלא כל שהוא – הבגד טמא טמא-מת. דרס עליה הזב בתוך עשרה טפחים – הבגד טמא מדרס. שתי, כל זמן שהוא עתיד לארג – חבור לאריג. גמר מלארג – אינו טמא אלא עד מקום שהוא עתיד לפצע. הנוגע בפסיקות של שתי עד שלש אצבעות, ושל ערב – הרי זה אינו

דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: בית שמאי אומרים, משיחבל ויחבר. ובית הלל אומרים: משיחבל או משיחבר.

ד. סדין שהוא טמא טמא-מת, ועשאו וילון – הרי הוא טמא טמא-מדרס. הרי הוא כטמא-מת, ואין מקבל טמאת מדרס; דברי רבי יוסי ברבי יהודה. רבי אומר: הן הן דברי בית שמאי, אבל בית הלל אומרים: טהור מכלל טמאה, ומקבל טמאה מכאן ולהבא. ומאימתי טהור? משבלה, ואין משמש מעין מלאכתו. בלה ונשתיר בו רבו, מלמעלה – טמא. רבו מלמטה – טהור. ואם היה גדול וקצע לפתח קטן – מקבל טמאה מכאן ולהבא. סדין שהוא טמא טמא-מת, ועשאו קלע לספינה – הרי הוא כטמא-מת, ואין מקבל טמאת מדרס; דברי רבי יוסי ברבי יהודה. ורבי שמעון בן גמליאל אומר: טהור מכלל טמאה ומקבל טמאה מכאן ולהבא. ומאימתי טהרתו? משבלה, ואינו משמש מעין מלאכתו. בלה ונשתיר רבו, מלמעלה – טמא. רבו מלמטה – טהור. ואם היה גדול וקצצו, ועשאו קלע לספינה קטנה – מקבל טמאה מכאן ולהבא.

ה. הסדינין והסגוסין שנתנן בארץ, להיות מהלך עליהן, אף על פי שקבען במסמר – טמא. עשאן לחפות בהן זיזין וכתלים, עמודים וחלונות – מטמאין טמאת אהליו. ואם היתה מחצלת אהל – הרי זו טהורה. אין לה היוצא מן העץ מטמא טמאת אהליו אלא פשתן בלבד. מחצלת שעשאה לאהליו, וחשב עליה לשכיבה – טמאה. עשאה לשכיבה, וחשב עליה לאהליו, עד שלא קשר ראשי המעדנין שלה – טמאה. משקשר ראשי מעדנין – טהורה; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: מטמאת ומטהרת אפלו עשר פעמים ביום. כיצד? התירה – טמאה. וקשרה – טהורה. מטמאת ומטהרת אפלו עשר פעמים ביום. נחלקה לרחבה – טהורה. לארכה, ונשתירו בה שלשה מעדנין שהן

⁴ הגר"א גורם כאן: "ונשענת".

טמא, שלא כדרך ישיבתו - טהור. העשוי בה, בית שמאי מטמאין, ובית הלל מטהרין; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על העשוי בה שהוא טהור. ושמאי היה מטמא. על מה נחלקו? על שהביא ממקום אחר וקבעו בה, שבית שמאי מטמאין, ובית הלל מטהרין. אמר רבי יוסי: וואה אני את דברי שמאי, שאומר: אפלו מלבן אפלו מבית האמן - טמא.

ד. ישיבת הקרון, התיירה - טהורה. קשרה - טמאה. ושבאחורי הקרון, בין כך ובין כך - טהורה, שאינה אלא ישיבת הצער. ישיבת הסתת, התיירה - טהורה. קשרה - טמאה, מטמאת ומטהרת אפלו עשר פעמים ביום. עור האסלא וחלל שלה - הרי אלו מצטרפין לטפח. הכסא והספסל שלפני המטה - הרי אלו טמאין מדרס. דפין שחובטין עליו את השלחין - הרי זה טמא טמא-מת. ספסלין שבמרחץ. זה הכלל: כל שנטל ואין רגליו נטלות עמו, בין של עץ ובין של אבן - טהור, וכל שנטל ורגליו נטלות עמו, של עץ - טמא. של אבן - טהור. מכבש של אושכף שהוא מותח עליו את העור, ומניח עליו את האבן, אף על פי שחוקק ומקבל - טהור. ואין בו משום כלי קבול.

מסכת פלים בתרא פרק שני

א. כפת חלקה שאין בה גבה טפח - טהור, ושיש בה גבה טפח; רבי מאיר ורבי שמעון מטמאין, רבי יוסי ורבי אלעזר ברבי צדוק מטהרין. אמר רבי מאיר: מעשה באחד שכפת שתי כפין של תמרה להיות יושב עליה. ובא מעשה לפני חכמים וטמאוה. אמר רבי שמעון: מעשה באחד שהביא גרופית של זית שהוא משפה כמגדל לפני רבי עקיבה, ואמר: על זו הייתי יושב, וטמאוה לו. ראה תלמידיו תוהין, אמר להן: מה לכם תוהין? כעורה מזה טמא רבי יהושע. אמר רבי יוסי: מעשה בארבעה זקנים שהיו יושבין אצל רבי אלעזר בן עזריה חרש בצפורי, רבי חצפית המתרגמן

חבור. רבי יוסי אומר: הנוגע בפסיקות של שתי, עד שלש אצבעות - חבור מפני שהכובס אמן מחלידו לתוכו. הנוגע בצמר שעל גבי האימה ובאשויה - טהור. ובכוש ובפיקה - טמא. הנוגע בשחר שעל גבי הלבן, ובלבן שעל גבי שחור - טהור. אבל אם היה כלו שחור מצד אחד, והעבירו על גבי לבן, או כלו לבן מצד אחד, והעבירו על גבי שחור - טמא. החרב שפרשה עם יתדות המחרשה - הרי זו טמאה, מפני שהוא מנקר בה. חליות של באר, העין שבמעצר, והעין שבמחרשה, והמסוה שבמעצר, בזמן שהן קבועין - חבור לטמאה ולהזאה. בזמן שהן בפני עצמן - טהורין. המשיחות והרצועות שבמעצר: תפורות - חבור. וקשורות - אין חבור. מכבש של נגר, בזמן שהוא קבוע - חבור לטמאה ולהזאה. נטל - אין חבור, לא לטמאה ולא להזאה. רבי יהודה אומר: אף הנוגע במלבן של מסר הגדול מכאן ומכאן - טהור, ואינו טמא אלא מקום אחיזת יד, מכאן ומכאן, כלפי הברזל.

ג. השלחן, והטבלא, והדלפקי; ששנפתו, ונשתיר בהן טפח - טמאים. שלחן שחברו, התחתון - טהור. והעליון - טמא. נתפרק - מקבל טמאה מכאן ולהבא. טבלא שחברה העליונה - טמאה. והתחתונה - טהורה. נתפרקה - מקבלת טמאה מכאן ולהבא. טבלא שמלאה עצים, ותקעה - טהורה. חפה בכסרים - טמאה. שלחן שחפהו בשיש להיות אוכל עליו, אף על פי שעשה לו עץ רחב להיות מקבל בו את השיש - טהור, שלא עשאו אלא לחזיק, להיות מקבל בו את השיש. הספסלין שבפונדקאות, אף על פי שנקובין ומכניסין בהם את הרגלים - טהורים. קבע במסמר - טמאין. הספסלין של מלמדי תינוקות, אף על פי שנקובין ומכניסין בהן את הרגלים - טהורין. קבען במסמר - טמאין. ספסל שנתפרק - טהור. סרגו במשיחות או בחבלים - טמא. טרקיש שעשה לו עץ כמין שרתוע להיות אוכל עליו - טהור. עשה לו עץ רחב לצרכיו - טמא. כסא שקבעו בערכה, כדרך ישיבתו -

ורבי יששכב הסופר, ורבי חלפתא אבא, ורבי יוחנן בן גורי, והביא לפניהם אחד - ראש כלונס שהוא נטל ברהיטני, ואמר: על זה היתני יושב, וטהורה לו. אמר רבי אלעזר ברבי צדוק: ראשי כלונסאות היו בהר הבית, שעליהן אפניו יושבין ושפין את האבנים, ולא חשו להן חכמים משום טמאה. וכן היה רבי אלעזר ברבי צדוק אומר: שני כפותין היו בבית אבא, אחד טמא ואחד טהור, אמרתי לפני אבא: מפני מה זה טמא, וזה טהור? אמר לי: זה שהוא חקוק - טמא, וזה שאין חקוק - טהור, ועליו יושב חגי הנביא. וכלן, אם לא נתפון לחוקקן - טהורין. מצאן חקוקין וחשב עליהן - מקבלין טמאה מכאן ולהבא. חשב עליהן חרש שוטה וקטן, או אדם שאינן שלו - טהורין.

ב. כופית שהכהנים גובלין בה. וכן כופית של קדרה, אם חקוקין ומקבלין כל שהן - טמאין. ואם לאו - טהורין. מעשה בטבחו של אונקלוס הגר, שהביא כופתו לפני רבן גמליאל, והיו שם שמונים וחמשה זקנים יושבין. נטלה רבן גמליאל ונסתכל בה, ונתנה לחברו, וחברו לחברו, כשראה שלא אמרו בה דבר, נטל רבן גמליאל חוט מסדינו של תלמידו, שהוא יושב לפניו, ומתחו עליה, ונמצאת חקוקה כל שהוא, וטמאה לו. אם לא נתפון לחוקקן - טהורים. מצאן חקוקין וחשב עליהן - מקבלין טמאה מכאן ולהבא. חשב עליהן חרש שוטה וקטן, או אדם שאינן שלו - טהורין.

ג. המקציע למשכב - אין פחות משלשה על שלשה. ולמושב - טפח. ולמעמיד - כל שהוא. של עץ - עד שיחוק או עד שיעשה רגלים. הכדור, והאימום, והקמיע, והתפלין, וכסת עגלה, שנקרעו, אם מקבלין את מה שבתוכן - טמאין. רבי יהושע בן קרחה אומר, משום רבי אלעזר בן עזריה: אף מטבילין כמו שהן.

ד. האכף - טמא מושב. והתפוס שלו - טמא מרכב. ושאר כל תפיות שבצדדין, אם היו

מסכת פלים בתרא פרק שלישי

א. כר שהפכו, נעשה אחוריו - תוכו, ותוכו - אחוריו. קפה שהפכה, נעשה אחוריה - תוכה, ותוכה - אחוריה. רבי מאיר אומר: כל שיש לה תפראות - יש לה אחורים ותך. וכל שאין לה תפראות - אין לה אחורים ותך. רבי יהודה אומר: כל שיש לו פנים - פניו תוכו. המזנין שנפלו משקין על מקצתו - כלו טמא; דברי רבי מאיר. רבי יהודה

אומר: נפלו על תוכו - כלו טמא. על אחוריו - אין טמא אלא אחוריו בלבד. נפלו על גבי הרחב שלו - מנגבו והוא טהור. טרפוש חלק וטבלא חלקה שנפלו משקין על מקצתו - כלו טמא; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: נפלו על תוכו - כלו טמא. על אחוריו - אינו טמא, אלא אחוריו בלבד, נפלו על גבי הרחב שלו - מנגבו והוא טהור. שלחן שנפלו משקין על מקצתו - כלו טמא. נפלו על אחוריו - אינו טמא אלא אחוריו. נפלו על גבי הרגל שלו - מנגבו והיא טהורה. אמר רבי יהודה: אני אומר, הלכה, מימיהם של כהנים לא נמנעו מלהיות נותנין על גבי רגלו של שלחן משקין טמאין. ואמרו משקין שעל גבי רגליו - מנגבה והיא טהורה.

ב. המרדע שנפלו משקין על מקצתו - כלו טמא. (נפלו לאחוריו - אין טמא אלא אחוריו); דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: נפלו על החרחור - אינו טמא אלא שבעה. ועל הדרבן - אין טמא אלא ארבעה. זומא ליסטרון שנפלו משקין על תוכה - טמאה כלה. נפלו על אחוריה - אינו טמאה אלא אחוריה. תוכה והמזלג והיד - טהורין. נפלו על גבי המזלג - חולקין את היד. המשמש את הטמא - טמא. והמשמש את הטהור - טהור. נפלו על גבי היד - מנגבה והיא טהורה. קפה שנפלו משקין לתוכה - כלה טמאה. נפלו על אחוריה - אחוריה טמאין. תוכה והאזן - טהורין. נפלו על גבי האזן - מנגבה והיא טהורה. אלא שנהגו כהנים, שלא יהו מקימים את הגבים טמאין, מפני התקלה. הרבע וחצי הרבע, חקק את חצי ועתיד לחוק את חצי הרבע, חקק את חצי הרבע, ועתיד לחוק את הרבע - טהור, עד שיחוק את שניהם. נטמאו אחורי הרבע במשקין - אחורי חצי הרבע טמאין. וכשהוא מטביל את הרבע - צריך להטביל את חצי הרבע. היה עליו דבר חוצץ והטבילו - לא עשה כלום.

ג. הרבע שמלאוהו עצים ותקעו; רבן שמעון בן גמליאל ורבי מטמאין עד שיקבענו במסמר. אמר רבי עקיבה: לא הזכרו בית הצביטה אלא לכוסות, שלא יהיה שותה, וראשון ראשון מטמא. משקין טמאין שהיו נותנין אבית צביטתו של כוס, ונגע בהן כבר טהור - נטמא הכפר. משקין טהורין שהיו נותנין אבית צביטתו של כוס, ונגע בהן כבר טמא - נטמאו המשקין. משקין טמאין שהיו נותנין על גבי הארץ, ונגע בהן כוס, שאחוריו טהורין בבית צביטתו - נטמאו אחורי הכוס. משקין טהורין שהיו נותנין על גבי הארץ, ונגע בהן כוס שאחוריו טמאים בבית צביטתו - נטמאו המשקין. רבי מאיר אומר: לידים הטמאות, כיצד? אי אפשר לומר בנגוב, שאין הידים מטמאות הנגוב. אי אפשר לומר במלא משקין, שעד שלא יגע בהן נטמאו המשקין, אמור מעתה, היו ידיו טמאות ואחורי הכוס היו טהורין, ומשקה טופח באחורי הכוס - אוחזו בבית צביטתו, ואינו חושש שמא נטמאו המשקין שבאחורי הכוס, מחמת ידיו, ויחזרו ויטמאו את הכוס.

ד. רבי יוסי אומר: לידים טהורות כיצד? היו ידיו טהורות ועליהן משקה טופח, ואחורי הכוס טמאין - אוחזו בבית צביטתו, ואינו חושש שמא נטמאו משקין שעל גבי ידיו מחמת הכוס, ויחזרו ויטמאו את ידיו. רבי טרפון אומר: ערבה גדולה של עץ - יש לה בית הצביטה. זה הכלל, נטילתו באחת - צביעתו באחת. נטילתו בשתיים - צביעתו בשתיים. מקום אחיזתו - שם צביעתו. רבי יהודה אומר: כלי שיש לה אגן ואזן, ואזן ויד, ואין לו בית הצביעה. כלי הקדש - אין להם אחורים ותך ובית הצביעה, ואין מטבילין כלים בתוך כלים לקדש. אמר רבי יוסי: מה זה לשון כפול, כל שיש לו אחורים ותך - יש לו בית הצביעה. וכל שאין לו אחורים ותך - אין לו בית הצביעה. אחד קדשי המקדש ואחד קדשי הגבול לכהן. כל הכלים יורדין לידי טמאתן במחשבה, ואין

עולין מידי טמאתן אלא בשנוי מעשה. רבי יהודה אומר: אין שנוי מעשה אלא לקלקול.

מסכת פלים בתרא פרק רביעי

א. תפלה, אימתי מקבלת טמאה? משתגמר מלאכתה. קצעה, אף על פי שהוא עתיד לתן בה את הרצועה - טמאה. ומאימתי טהרה? של יד - משיתיר משלש רוחות. ושל ראש - משיתיר שלש רוחות ובין קציעה לחברתה. כיס בתוך כיס שנטמא אחד מהם במשקה - הוא טמא וחברו טהור. במה דברים אמורים? בזמן שהיו שניהן שוין. אבל אם היה חיצון על הפנימי, נטמא פנימי - נטמא חיצון. נטמא חיצון - לא נטמא פנימי. במה דברים אמורים? במשקה, אבל בשרץ - שניהן שוין. אמר רבי נתן: לא נחלקו רבי אליעזר וחכמים על צרור המעות שהוא טהור, על מה נחלקו? על צרור המרגליות, שרבי אליעזר מטמא וחכמים מטהרין. צרור המרגליות, תוכה - טמא, פשוטו - טהור. מטמא ומטהר, אפלו עשרה פעמים ביום. עור שעשאו להיות נותנו על לבו, בשעת הקציר, מפני השרב, אם יש בו חמשה על חמשה - טמא. ואם לאו - טהור. לעקבו ולפרסתו, אם חופה את רב הרגל - טמא. ואם לאו - טהור.

ב. סנדל של קש, רבי עקיבה מטמא. והאשה חולצת בו ויוצאין בו בשבת, ולא הודו לו. סנדל שנפסק שתי אוניו, או שתי תרסיותיו, או שנטל כל הכף שלו - טהור. נפסקה אחת מאונו או אחת מתרסיותיו, או שפרשה ממנו רב הכף שלו - טמא. רבי יהודה אומר: הפנימית - טמא. החיצונה - טהור. סנדל שנפחת, ומקבל את רב הרגל, מנעל שנפרם וחופה את רב הרגל, ונתפסקו

צרעותיו או שנטלו האונגלים שלו - טמא. נפחת ואינו מקבל את רב הרגל, נפרם ואינו חופה את רב הרגל, ונתפסקו אוניו - טהור. מנעל שעל האימום. רבי אליעזר מטהר וחכמים מטמאין. אמר רבי שמעון שזורי: לא נחלקו רבי אליעזר וחכמים על מנעל שעל האימום שהוא טהור, על מה נחלקו? על שנטל מן האימום, שרבי אליעזר מטהר וחכמים מטמאין, מפני שהאשה ננעלת בו, ומחזירתו לאימום.

ג. עור החמור⁵, ועור החמר⁶, ועור הכפתן⁷, ועור הרופא, ועור הלב של קטן, ועור שהבנות טוות עליה, אם יש בו חמשה על חמשה - טמא. ואם לאו - טהור. עור השטיח, ועור העריסה, ועור הקטבליא, ועור הכר, ועור הכסת, אף על פי שאין בו חמשה על חמשה - טמא. רבי שמעון בן גמליאל אומר: אם יש בו חמשה על חמשה - טמא. ואם לאו - טהור, שאין עור טמא פחות מחמשה על חמשה. עור שעשאו לתכריך⁸, אפלו כל שהוא - טמא. אמר רבי אלעזר ברבי יוסי: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על עבי ארגמן, ועל עבי תכריך ארגמן שהן טמאין טמא-מת, על מה נחלקו? על עבי כסות ועל תכריך כסות, שבית שמאי מטמאין מדרס. ובית הלל אומרים: טמא טמא-מת. תכריך ארגמן, תוכו - טמא. פשוטו - טהור. מטמא ומטהר אפלו עשרה פעמים ביום. עבי הצמר ואוירטין⁹ הבאין ממדינת הים, אף על פי שהן באין במדה - טמאין.

ד. השדה והתבה והמגדל של עצם ושל¹⁰ גמי; רבי מטמא ורבי יוסי ברבי יהודה מטהר. רבי שמעון בן מנסיא אומר: אצבע

⁹ פלים גדולים שמולכין בתוכן סוורה על

הספינה - טמאין, הואיל ואין להם שולים.

¹⁰ הגר"א גורם - עור.

⁵ שמוניהין תחת משא החמור.

⁶ המוליק את החמור.

⁷ אומני פשתן.

⁸ לכרך בו דבר.

שהוא עתיד לקצעה ולטול זנבה - טהורה. וכלן שהן מחסרין לשלך, למתח ולנגב - טהורין. מחסרין סיכה - טמאין. מחצלת, בין בית הגנב ובין בית הגזלן - מחשבה, טמאה, מפני שהבעלים מתיאשין ממנה. חפוי בית הלגינין ובית הכוסות, אף על פי שיש בו חמשה על חמשה - טהור, שאינו אלא חפוי, ומשום חבורי כלים - טמא. עור שבפני החמור, אף על פי שיש בו חמשה על חמשה - טהור, שאינו אלא חפוי. הכסת שלו - טהורה. היתה תפורה לאכף - טמאה. ומקבלת כל שהוא - טמאה. העושה פסיקיא לשפיר, וללב, ולצדדי בהמה - טהורה. לתחת כרסו של חמור - טמאה. שירי פסיקיא - ארבעה טפחים, כדי לתן תחת כרסו של חמור. העושה פסיקיא כל שהוא, לחזק בה שקין ומרצופין - טהורה. להלך בה ממקום למקום - טמאה. כל הגדלות¹¹ באדם - טהורין, חוץ משל שק ושל בגד. ובבהמה - כלן טהורין. הקלע שבית קבול שלה של משוחות; רבי דוסא בן הרפינס מטהר, וחכמים אומרים: שלש - טמאה. ושתיים - טהורה. נפסקה אמצעית - טמאה. והחיצונה - טהורה. נשתיר בה טפח - טמאה. נפסק בית הפקוע שלה - טמאה. כל החוצלות, בין של שעם, ובין של שק, ובין של צפירה; רבי דוסא בן הרפינס אומר: טמא-מת. וחכמים אומרים: טמא מדרס.

מסכת כלים בתרא פרק חמישי

א. חלוק של בד, מאימתי מקבל טמאה? משתגמר מלאכתה. ואיזו היא גמר מלאכתה? משיפתח את פיה. הגדול לפי גדלו, והקטן לפי קטנו. ומאימתי טהרתו? משבלה, ואינו משמש מעין מלאכתו. בלה ונשתיר בו רבו מלמעלה - טמא. רבו מלמטה - טהור. ואם נקרע מבית פיו - טהור. חלוק של עור, מאימתי מקבל

טמאה? משתגמר מלאכתו. איזוהי גמר מלאכתו? משיפתח את פיו. הגדול לפי גדלו, והקטן לפי קטנו. ומאימתי טהרתו? משבלה ואינו משמש מעין מלאכתו. בלה, ונשתיר בו רבו, מלמעלה - טמא. רבו מלמטה - טהור. ואם נקרע מבית פיו טהור. העושה לתכריך, אפלו כל שהוא - טמאה. העושה חלוק מן הלכד, אם יש בו שלשה על שלשה - טמא. ואם לאו - טהור, שאין בלכדין פחות משלשה על שלשה. חלוק של לכד שבלה, אם משמש מעין מלאכתו ראשונה - טמא. ואם לאו - טהור. העושה מעטפת מן הלכד אינה מקבלת טמאה, עד שתגמר מלאכתה. בלתה, אם יש בה שלשה על שלשה - טמאה. ואם לאו - טהורה.

ב. כף של עור, שהתקינה לחגור בה את מתניו - טמאה. כף של סיב, שהתקינה לחגור בה את מתניו - טהורה. שתי כפין של סיב, שתפרן זו בזו, והתקינם לחגור בהן את מתניו - טמאות. אמר רבי יוסי, שאל יונתן בן חרסא איש גנוסר לפני זקנים ביבנה: שני כפין של סיב שתפרן זו בזו והתקינם לחגור בהן את מתניו, מה הן? אמרו לו: טמאות. נקורי רטב באביהן, מה הן? אמרו לו: אפלו כל הדקל פלו - אסור. מותר הפיפירות¹² כמה הן? אמרו לו: עד מקום שהחדש יכול להלך כל אותה שנה. העושה חגור מצדו של בגד, ומצדו של סדין; בית שמאי מטמאין, ובית הלל מטהרין, עד שימול¹³. מאמצעיתו של בגד ומאמצעיתו של סדין, ומל מרוח אחת; בית שמאי מטמאין ובית הלל מטהרין, עד שימול מצדו השני. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על העושה חגור מאמצעיתו של בגד ומאמצעיתו של סדין, ומל מרוח אחת - שהוא טהור, עד שימול מצדו השני, על מה נחלקו? על העושה חגור מצדו של בגד ומצדו של

¹³ שיגעשה אימרא גם מצדו השני.

¹¹ מקולעיו, והוא אריג.

¹² עצים התקועים בארץ ומדלה עליהם את הנפון.

וְהַחֲלוּת שָׁבוּ - טְהוּרִין. וּמִשׁוּם חֲבוּרֵי שְׂבִיבִים - טְמֵאִין. וְהִרְצוּעוֹת שָׁבוּ, תְּפוּרוֹת - חֲבוּר. קְשׁוּרוֹת - אֵינָן חֲבוּר. אַחֲרִים אוֹמְרִים: שְׂבִיבָה שֶׁל זְקֵנָה שְׁנִקְרַע, וְנִתְּנָה עַל הַכֶּסֶף, וּבְשָׂרָה נּוֹגַע בְּכֶסֶף - טְהוּרָה. וְאִם לָאוּ - טְמֵאָה. שְׂרִי פְּסִיקָא - כְּדִי לְחַגּוֹר עַל מִתְּנֵיהּ שֶׁל קְטָנָה. שְׂרִי הַקְּלָקֵן וּפּוּזְמֵאוֹת - כְּדִי לְכַרֵךְ עַל אֶצְבַּע קְטָנָה.

מִסְכַּת פְּלִים בְּתָרָא פָּרָק שִׁישִׁי

א. הַמְּשָׁנָה בְּכָלֵי עוֹר, מִן הַפְּשוּט לַפְּשוּט - טְמֵא. מִן הַפְּשוּט לַקְּבוּל, מִן הַקְּבוּל לַפְּשוּט, מִן הַקְּבוּל לַקְּבוּל - טְהוּר. וּבַכְּגוֹן - הַכֹּל טְמֵא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, חֲבָרֵי הֵיּוּ אוֹמְרִים: הַשֶּׁק, וְהָעוֹר, וְהַמֶּפֶץ, שְׁטֵלְאָן זֶה עַל זֶה - לֹא בִטְלוּ זֶה אֶת זֶה. הַשֶּׁק, וְהָעוֹר, וְהַמֶּפֶץ שְׁנִקְרָעוּ, אִם נּוֹתְנָן עַל הַכֶּסֶף, וּבִשְׂרוּ נּוֹגַע בְּכֶסֶף - טְהוּר, וְאִם לָאוּ - טְמֵא. הַשֶּׁק, וְהָעוֹר, וְהַמֶּפֶץ, שְׁזָרְקוּן לְאַשְׁפָּה - טְמֵאִין. מִטְּלִית שְׁטֵלְאָה עַל הַקֶּפֶס - צְרִיכָה מִחֻשְׁבָּה אַחַר פְּרִישְׁתָּהּ. טְלִית שֶׁל עֵנִי שְׂבֻלְתָּהּ, אִם הִיּוּ רַב שְׁפֹתוֹתֶיהָ קִימוֹת, אַךְ-עַל-פִּי שְׂאִין בָּהּ שְׁלֵשׁ עַל שְׁלֵשׁ - טְמֵאָה. אֵין רַב שְׁפֹתוֹתֶיהָ קִימוֹת, אִם יֵשׁ בָּהּ שְׁלֵשׁ עַל שְׁלֵשׁ - טְמֵאָה, וְאִם לָאוּ - טְהוּרָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף, אִם יֵשׁ בָּהּ שְׁלֵשׁ עַל שְׁלֵשׁ - טְמֵאָה. וְאִם לָאוּ - טְהוּרָה. הִיּוּ דְבָדוּלִין¹⁴ יוֹצְאִין הַיַּמְנָה, כֹּל שְׁכַנְגָד הַשְּׂפָה - חֲבוּר. וְכֹל שְׂאִינוּ כְּנָגַד הַשְּׂפָה - אֵינוּ חֲבוּר.

ב. הַחֲמַת שְׂפָחָתָהּ הַכֶּהֵן לְהִיּוֹת רוּדָה בָּהּ כִּפּוּר תְּרוּמָה - טְהוּרָה. עוֹר שֶׁשָּׁעִשְׂאוּ לְשִׁלְחָן, לְהִיּוֹת אוֹכַל עֲלוּי - טְמֵא, וְשַׁעֲרוֹ בְּטַפַּח. בֵּית יֵד וְחַפֶּת שֶׁל חֲלוּק - הָרִי אֵלוּ נִמְדָדִין כְּפּוּלִין. זֶה הַכֶּלֶל, הַבָּא כְּפוּל - נִמְדָד כְּפוּל. הַבָּא פְּשוּט - נִמְדָד פְּשוּט. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: [וְכִי בְּאִיזָה מִדְרָס נִגַע זֶה? מִדְּוָה רַבִּי יוֹסִי¹⁵], שְׂאֵם הִיּוּ שְׁנַיִם זֶה עַל גְּבִי זֶה - לֹא

סְדִין, שְׂבִית שְׂמַאי מְטַמְּאִין וּבֵית הַלֵּל מְטַהְרִין, עַד שְׁעָה שִׁימוּל. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: חַגּוֹר שְׂבִלוֹ צְדָדִיו וְאִמְצָעֵיתוֹ קִימַת - טְמֵא מִשׁוּם שְׂרִי חַגּוֹר. שְׂפָה שְׂפָרְשָׁה מִן הַבְּגָד, וְהַתְּקִינָה לְחַגּוֹר בָּהּ מִתְּנֵיו - טְמֵאָה, מִפְּנֵי שֶׁהִיא כְּגַלְגָּלִין.

ג. טְלִית שֶׁהִתְחִיל בָּהּ לְקָרוֹעַ, עַד שֶׁלֹּא נִקְרַע רַבָּה, הַנוֹגַע אֶפְלוֹ בַּמֶּפֶרֶשׁ מִכָּאן וּמִכָּאן - חֲבוּר. מִשְׁנִקְרַע רַבָּה, הַנוֹגַע אֶפְלוֹ בַּמַּחְבֵּר - אֵינוּ חֲבוּר. אֵלוֹ הֵן הָעֵבִין וְאֵלוֹ הֵן הַדְּקִין: כְּגוֹן הַבוֹרְצִין, וְהַבְּרַתְצִים, וְהַפְּמִלִּיאוֹת, וְהַחֲמִילוֹת, וְהַלְּבָדִים, וְהַסְּגוּסִין - אֵלוֹ הֵן הָעֵבִים. הַשִּׁירָאִין, וְהַסְּרִיקִים, וְהַפְּלָף, וְהַפִּלִּיּוֹן שֶׁל רֹאשׁ - הֵן הַרְּבִין - אֵין בֵּהֶן מִשׁוּם שְׁלֵשׁ עַל שְׁלֵשׁ, אֲבָל יֵשׁ בֵּהֶן מִשׁוּם שְׁלֵשָׁה עַל שְׁלֵשָׁה. הָעוֹשֶׂה חֲלוּק מִן הַמְּשַׁמֶּרֶת, אִם יֵשׁ בָּהּ שְׁלֵשָׁה עַל שְׁלֵשָׁה - טְמֵא. אִם לָאוּ - טְהוּר. מְשַׁמֶּרֶת שֶׁל יֵין שְׂבֻלְתָּהּ, אִם מְשַׁמֶּשֶׁת מַעֲיָן מִלְּאֲכָתָהּ - טְמֵאָה. וְאִם לָאוּ - טְהוּרָה. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: שֶׁל שֶׁק וְשֶׁל כְּגוֹד - שְׁעוּרָה בְּשַׁמְרִים. שֶׁל שַׁעַם וְשֶׁל צְפִירָה וְשֶׁל חֲבָלִים - שְׁעוּרָן בְּרַמּוּנִים.

ד. מִשְׁפָּךְ שֶׁל גִּתּוֹת, אַךְ עַל פִּי שֶׁהוּא עֲשׂוּי כְּכַבְרָה - טְמֵא. חוּט שְׂפָרֶשׁ מִן הַכְּגוֹד, אֶפְלוֹ מֵאָה אֲמָה - כֹּל חֲבוּר אַחַד. וְזֶה שֶׁהוּא תוֹפֵר בּוֹ, כֹּל שֶׁהוּא צָרֵף הַתְּפִירָה - חֲבוּר. וְכֹל שְׂאִינוֹ צָרֵף הַתְּפִירָה - אֵינוּ חֲבוּר. חֲלוּק שֶׁל יוֹצֵאת-הַחוּץ, שֶׁהוּא עֲשׂוּי כְּשְׂבִיבָה, עֲשֶׂה לוֹ שְׂפָה שְׁלֵשׁ אֶצְבָּעוֹת, בֵּין מִלְּמַעְלָה וּבֵין מִלְּמַטָּה וּבֵין מִן הַצְּדָדִין - טְמֵא. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: הָעוֹשֶׂה כְּגוֹד מִן הַחֶרֶם, יִמַּן הַמְּצוּדָה, וּכְפָלוֹ וְתַפְרוֹ, וְאֵין בְּשָׂרוֹ נִרְאָה מִתּוֹכוֹ - טְמֵא. שְׂבִיבִים שֶׁל סְבִיבָה - טְמֵא בְּפָנָי עֲצוּמוֹ, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִתְּקַנּוֹ לְשְׂבִיבָה אַחֲרָת. וְכִמָּה יִהְיֶה שְׁעוּרוֹ? כְּדִי שִׁיבָה מִקִּיף מֵאֲזֵן לְאֲזֵן. הַטְּסִין, וְהַצְּפוּיִין,

¹⁴ מְקוֹם שְׁנִקְרַע - יוֹצְאִים שֵׁם חוּטִים.

ספר - טהור. והתיק שלו - טמא. והעמוד שבו - חבור לטמאה ולהזאה.

ה. כפה של זקנה שהוא טמא מדרס, ונתנו לספר; רבי מאיר מטהר ורבי יוסי מטמא. כל הכלים יורדין לידי טמאתן במחשבה, ואין עולין מידי טמאתן אלא בשנוי מעשה. רבי יהודה אומר: שנוי מעשה, אינו אלא לקלקול.

בטלו זה את זה. שלש על שלש שנמצא בתוך הבית - הרי זו טמאה, שכל הבית מן המצנע. מצאה אחר הדלת, או כסוּחָה, או פונדיון צרור בה, או מחט תחוב בה, או שהיתה פקוקה בסל ובקפה - טהורה. ולעולם אינה טמאה, עד שיצניענה לבגד. רבי שמעון אומר: לדבר שהוא מקבל טמאה - טמאה. ולדבר שאין מקבל טמאה - טהורה.

ג. שלש על שלש שהיה בה חוט של תאומות - טמאה. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: אם היתה כלה של תאומות - טמאה. אם יש בה אימרא - טהורה. פחות משלשה על שלשה שהתקינו לפוק בו את המרחץ, ולנער בו את הקדרה, ולקנח בו את הרחים, מן המוכן - טמא, ושאינו מוכן - טהור; דברי רבי אליעזר. רבי יהושע אומר: בין שהוא מן המוכן ובין שאינו מן המוכן - טהור; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר, רבי אליעזר אומר: בין שהוא מן המוכן ובין שאינו מן המוכן - טמא. רבי יהושע אומר: בין מן המוכן ובין שאינו מן המוכן - טהור. רבי עקיבא אומר: מן המוכן - טמא. שלא מן המוכן - טהור.

ד. שלש על שלש שעשאה לאספלגית, מלוגמא ורטיה - טהורה. שלשה על שלשה שעשאו לאספלגית, מלוגמא ורטיה - טמאה. וחקמים אומרים: בין כך ובין כך - טהורה. רבי שמעון בן גמליאל אומר: אספלגית - טהורה, מלוגמא ורטיה - טמאה. וכן היה רבי שמעון בן גמליאל אומר: העושה אספלגית מן הסממנין - טהורה, ומן העשבים - טמאה, מפני שהיא ננערת. ובעור, אספלגית - טהורה. מלוגמא ורטיה - טמאה. רבי יוסי ורבי שמעון אומרים: נראין דברי רבן גמליאל במטפחות ספרים, וכדבריו אנו מורים. רבי יהודה אומר: אף של קלתית¹⁶ כיוצא בהן. רבי אליעזר ברבי צדוק אומר: אנגילין¹⁷ של

17 ספסל ששמים עליו את הספר.

16 סלים.

אשר בנחל אידיש חלק ב' צו באקומען צום טיר

אן פון יעצט, קוק נישט
אויף צוריק", "דער
אייבישטער דארף דיר יא,
הער נישט אויס די וואס
זאגן אז נישט", מען קען
נישט אנטלויפן נאר צום
אייבערשטן", א.א.וו. -
וויפיל מען זאל רעדן

איבער דעם
הייליגן ספר,
קען מען
אפילו נישט
אנהייבן

אין די
לעצטערע
יארן ווען עס
האט זיך

אנגהויבן צו פארמערן
תלמידים וואס האבן נישט
פארשטאנען קיין לשון
הקודש, האט מוהרא"ש

עס איז זייער שווער
צושרייבן איבער דער
הייליגער ספר "אשר
בנחל". דער ספר וואס
מוהרא"ש האט נישט
געשריבן מיט טינט נאר
מיט בלוט פון זיין הארץ.
מען רעדט פון דעם הייליגן

ספר וואס
פלאמט
אויף דאס
הארץ צום
אייבערשטן.

דער הייליגער
ספר וואס
וועקט אויף א
מענטש פון זיין
שלאף. דער ספר

וואס שרייט אויס "אין עוד
מלבדו, עס נישט פארהאן
עפעס אנדערש אויסער
דער אויבערשטער". "הייב

די מעגליכקייט צו באקומען דעם ספר ביים טיר פאר קאסט פרייז בלויז \$13 אריינגערעכענט דעליווערי.

כאפט אריין ווילאנג עס איז נאך דא, און הייבט אן לעבן א פרישע לעבן, א לעבן פון שלום בית, א לעבן פון לעבן מיטן אייבערשטן, א לעבן פון זיין דבוק אין די תורה, א לעבן פון זיך פרייען מיט יעדע קלייניקייט.

רופט אריין אין קרן הדפסה אויף 718.387.2691 עקסט. 2, אדער קענט איר שיקן אן אימעיל צו info@kerenhadfusa.org.

אנגעהויבן צו שרייבן מערערע בריוו אויף מאמע לשון, אויף אידיש ספעציעל פאר אנשי שלומינו אין אמעריקע. פון די אלע בריוו האט זיך

\$13 בלויז

Free Delivery!

צוזאם געקליבן עטליכע הונדערט בריוו, וואס דער קרן הדפסה האט הערליך מסדר געווען און אפגערוקט אין 6 הערליכע בענדער.

יעצט איז אנגעקומען אין בית הדפוס א נייע שיפמענט פונעם ספר "אשר בנחל אידיש חלק ב". און עס ווערט געגעבן

718-387-2691 ext. 2

info@kerenhadfusa.org

		ראש חודש ניסן Rosh Chodesh Nisan, Daylight Savings Time	
14	ראשון Sunday	א	עלות השחר _____ 5:56 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:31 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:42 שקיעה _____ 7:01 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 8:14 בבלי: פסחים קיג • ירושלמי: יבמות פב • תוספתא: כלים מציעא יא נ"ך: ישעיה יב-יג • רמב"ם: יבום וחליצה ד
15	שני Monday	ב	עלות השחר _____ 5:55 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:30 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:41 שקיעה _____ 7:03 בבלי: פסחים קיד • ירושלמי: יבמות פג • תוספתא: כלים בתרא א נ"ך: ישעיה יד-טו • רמב"ם: יבום וחליצה ה
16	שלישי Tuesday	ג	עלות השחר _____ 5:53 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:29 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:41 שקיעה _____ 7:04 בבלי: פסחים קטו • ירושלמי: יבמות פד • תוספתא: כלים בתרא ב נ"ך: ישעיה טז-יז • רמב"ם: יבום וחליצה ו
17	רביעי Wednesday	ד	עלות השחר _____ 5:51 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:28 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:40 שקיעה _____ 7:05 בבלי: פסחים קסז • ירושלמי: יבמות פה • תוספתא: כלים בתרא ג נ"ך: ישעיה יח-יט • רמב"ם: יבום וחליצה ז
18	חמישי Thursday	ה	עלות השחר _____ 5:50 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:27 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:39 שקיעה _____ 7:06 בבלי: פסחים קיז • ירושלמי: כתובות א • תוספתא: כלים בתרא ד נ"ך: ישעיה כ-כא • רמב"ם: יבום וחליצה ח
19	ששי Friday	ו	עלות השחר _____ 5:48 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:26 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:38 שקיעה _____ 7:07 בבלי: פסחים קיח • ירושלמי: כתובות ב • תוספתא: כלים בתרא ה נ"ך: ישעיה כב-כג • רמב"ם: נערה בתולה ב
הדלקת הנרות 6:50 Candle Lighting		6	
20	שב"ק Shabbos	ז	עלות השחר _____ 5:46 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:25 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:38 שקיעה _____ 7:08 בבלי: פסחים קיט • ירושלמי: כתובות ג • תוספתא: כלים בתרא ו נ"ך: ישעיה כד-כה • רמב"ם: נערה בתולה ב
זמן מוצש"ק 8:21 Shabbos Ends		7	

מֵעַן טָאָר נִישַׁט מְלַמֵּד זְבוּת זַיִן אוֹיף אַ מַסִּית - אוֹיף אַיִנעם וואָס רָעֶדט צו
 אַנדערע צו טוֹן עֲבִירוֹת.

(ספֵּר תְּמִידוֹת אוֹת מְרִיבָה סִימָן ח')